

AKTIVNOSTI IN STANJE PRI URESNIČEVANJU NALOG PROGRAMA
FINANČNE KONSOLIDACIJE V LITOSTROJU

Željenih rezultatov še ni

Člani zveze komunistov v Litostroju se zavedamo, da je sedanji gospodarsko politični položaj zelo zapleten, zato vse ustvarjalne sile znotraj DO usmerjamo v njegovo razreševanje. Vemo, da je tako kratkoročno kot dolgoročno reševanje finančnih, razvojnih in drugih poslovnih vprašanj Litostroja tudi v središču pozornosti širše družbene skupnosti. Izostreni zunanji pogoji in gospodarske težave znotraj DO trajajo že dlje časa in postopno, z velikimi napori se oblikuje izhod iz krize.

Alarm smo sprožili prepozno

Določene poslovne težave so se v Litostroju začele že v drugi polovici preteklega leta. Imeli smo vedno manj poslovnih sredstev zaradi premajhne realizacije, težave pri najemanju posojil, kopičenje zalog in dolgih poslovnih ciklusov. Ti problemi so bili vedno večji. Okoli novega leta smo bili že nelikvidni in smo morali sprejeti v skladu s predpisi potrebne ukrepe za odpravo nelikvidnosti. Imenovan je bil odbor za zagotovitev likvidnosti in odstranitev vzrokov nelikvidnosti, ki je pripravil program ukrepov za izboljšanje gospodarskega položaja. DS DO je imenoval pomočnike generalnega direktorja, da bi analizirali stanje po blagovnih skupinah in zago-

tovili boljše poslovanje. Blagovne skupine so v enem mesecu pripravile osnove za program sanacijskih ukrepov.

Vzroke za takšno stanje smo že večkrat analizirali pa tudi širša javnost je bila o tem obveščena.

Čeprav so se mnogi problemi stopnjevali, dolgo nismo bili plat zvona, ker smo računali, da bomo z aktiviranjem notranjih dejavnikov in aktivnim angažiranjem v zunanjih družbenih organih dosegli, da bi se brez večjih pretresov rešili problema nelikvidnosti. Vendar se je problem kljub večjim političnim in strokovnim aktivnostim zaostrial do tolikšne stopnje, da ga po normalnih poslovnih poteh ni bilo več možno razreševati.

Za sanacijo finančnih razmer v celi DO je bil sprejet program aktivnosti za razreševanje nelikvidnosti oz. za odpravo vzrokov nelikvidnosti. Ta program vzroke deli na notranje in zunanje ter jim daje približno enako težo. Med seboj so prepleteni, vendar se vse bolj kaže, da četudi odpravimo vse slabosti znotraj DO, v ospredje vse bolj prihaja prepričanje, da je glavni vzrok za našo nelikvidnost vendarle Haditha, ki jo sicer uspešno zaključujemo, za odlog plačil, dogovorjen med organi obeh držav, pa ni-

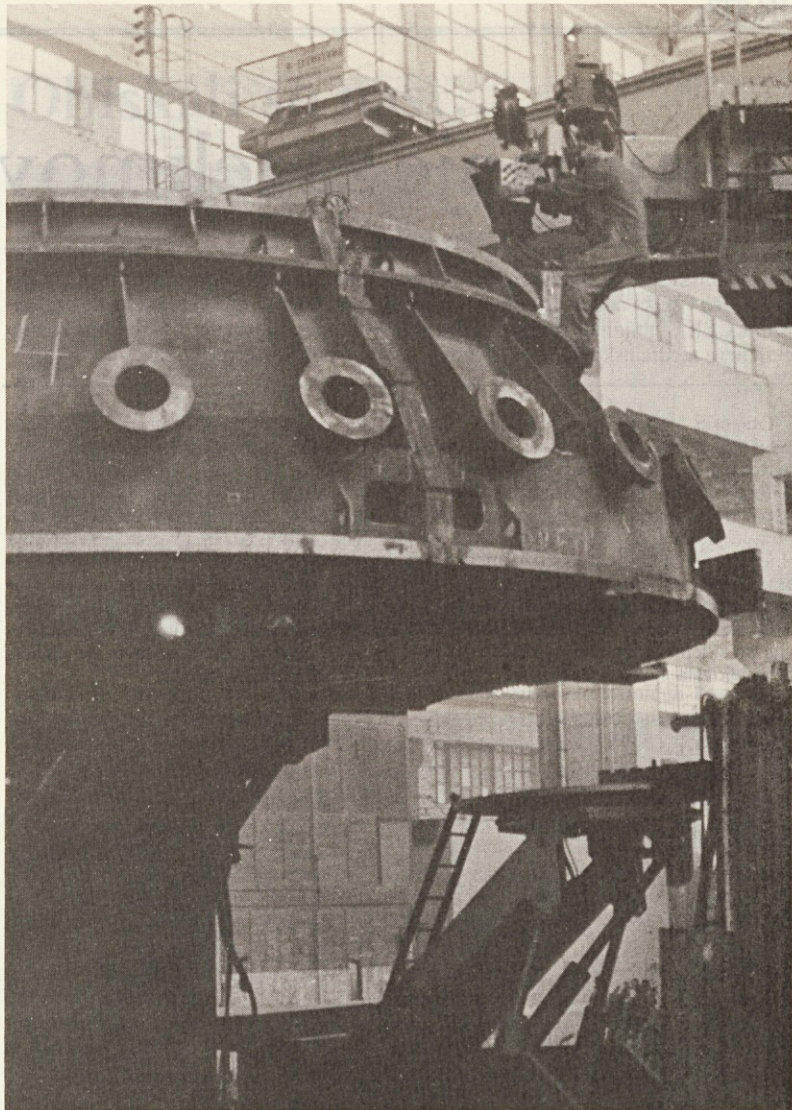
smo dobili ustreznih nadomestil. Sami smo problem reševali z najemanjem kreditov, kar pa je povzročilo nove stroške, ki bodo povzročili veliko izgubo na tem objektu in s tem skorajda nepremostljive težave za Litostroj.

V začaranem krogu

Aktivnosti pri reševanju nelikvidnosti so v polnem teku in vsak dan zahtevnejše. Sprejet je bil program finančne konsolidacije DO, ki pa se v bistveni postavki ne uresničuje — ni še odpravljena blokada žiro računa. Kljub prizadevanjem in poslovnim potezam, še nismo uspeli pridobiti sredstev za deblokado (sredstva za naložbe v energetiko, krediti Jubmesa). Dokler DO ne bo likvidna, toliko časa bodo moteni poslovni procesi pri zagotavljanju nabave repromateriala in težave pri izplačilu OD. Zaradi prepočasnega reševanja stanja v DO so politično-varnostne razmere zelo zahtevne, kar se je pokazalo ob zadnjih izplačilih osebnih dohodkov, saj se do zadnjega trenutka ni vedelo, ali jih bo možno pravočasno izplačati.

Pregled uresničevanja programa finančne konsolidacije kaže, da se z velikimi prizadevanji delavcev v temeljnih organizacijah uresničuje mesečni plan fakturirane realizacije (v višini 96odst.). S pospešeno dejavnostjo koordinatorjev blagovnih skupin se v večji meri obvladujejo materialni tokovi in kompletiranje posameznih naročil. Od projektiranja do montaže — v vseh fazah poslovnega procesa se dela opravljajo pod posebnimi pogoji in s spoznanjem, da je izhod iz krize le v izkoriščanju notranjih — kakovostnih proizvodnih dejavnikov.

Za preživetje moramo v Litostroju mesečno ustvariti za 3,5 milijarde din razlike med fakturirano realizacijo in nabavljenim materialom. Uresničitev tega cilja na tedenskih sestankih preverjajo koordinatorji blagovnih skupin pod vodstvom generalnega direktorja. Sprejemajo operativne ukrepe, ki se neposredno izvajajo v temeljnih organizacijah, udeleženkah v skupnem proizvodnem procesu.

Varjenje šestdelnega vodilnega obroča za HE Dubravo na obračalni napravi (pozicionerju) z avtomatom Linkoln. Zunanji premer zvarjenca je 7,2 m, težak pa je 43,4 tone. Zvarjenec bo gotov še ta mesec. (Foto: E. L.)

Kriza vodenja, kadrovanja in nagrajevanja — fluktuacija

Na področju kadrovske politike se kaže vse več odprtih vprašanj, je pa zelo pomembna za dobro delo posamezne TOZD/DS in Litostroja kot celote. Kadrovska politika je vendarle ključno vprašanje naše stabilizacije in razvoja, zato bosta ZK in sindikat dajala slehernemu odprtemu kadrovskemu problemu še večji poudarek in terjala razrešitev. V tem trenutku je aktualno vprašanje izbire novega generalnega direktorja, v teku so odprti trije postopki izbire direktorjev temeljnih organizacij. Pri vsem tem vodstva DPO aktivno sodelujejo in imajo pobudo pri razreševanju vprašanj. Zaskrbljujoče stanje se zaradi stagnacije osebnih dohodkov kaže pri fluktuaciji, zlasti strokovnih kadrov, kar bi lahko imelo negativne posledice na možnosti hitrejšega izhoda iz krize DO potem, ko bodo odpravljeni osnovni problemi.

Preveč smo neučinkoviti, neenotni in premalo samokritični

Sedanja samoupravna organiziranost je glede na sodobne zahteve po fleksibilnem prilagajanju tržnim razmeram presežena. Razprave so pokazale, da tozdi niso zadovoljni z učinkovitostjo sedanje samoupravne organiziranosti, pa tudi ne z ureditvijo notranjih družbenoekonomskih odnosov. Terja se takšna organiziranost, ki bo zagotavljala vodenje poslovanja po zaokroženih celotah (PPO, TVN itd.). Ne smemo dovoliti, da se z del-

nimi rešitvami ustvarja neučinkovita organiziranost. V prehodnem obdobju kaže nujno izoblikovati blagovno skupino kot učinkovito obliko organizacije, ki mora postati merilo naše uspešnosti. Podprti so ukrepi za profesionalno vodenje poslovanja blagovnih skupin, ki mora pripeljati do jasne opredelitve o nadaljnji perspektivi posameznih blagovnih skupin in njihovi usodi v razvojnem programu Litostroja. Do 15. julija bo izdelana ocena učinkovitosti dela in stopnje uveljavitve blagovnih skupin, s predlogi za nadaljnje rešitve. Preseči je treba stanje, da je vsak TOZD/DS zase kot del dober, kot celota pa smo slabi. Doseči moramo, da bo Litostroj uspešen kot celota. V naših ravnanjih odpravljamo nekritičnost do lastnih slabosti, kar je za ZK in sindikat ter za delavce nesprejemljivo.

Izhod je le eden

Izhod iz sedanjega stanja v Litostroju vidimo predvsem z naslonitvijo na lastne sile ob pomoči DPS, poslovnih bank in poslovnih partnerjev. Ocenjujemo, da so naše notranje rezerve še vedno takšne, da je ob finančni konsolidaciji ter s korenitim posegom pri odpravljanju notranjih slabosti ob polni izrabi zmogljivosti in delovnega časa možno ponovno dosegati normalne poslovne rezultate in omogočiti nadaljnji stabilni razvoj. Za preseganje ozkega pogleda na sedanje stanje je treba delavcem opredeliti vse utemeljene cilje in pokazati rešitve za izhod iz krize. Mnoge dosežane rešitve so se pokazale kot neuspešne. Od tod tudi zahteva, da se ob večjem obsegu dela in zavzetosti kriza ne sme nadaljevati in se še bolj poglobljati. (Dalje na 2. strani)

Minilo je pol leta

Pol leta je že mimo in že pripravljamo polletni obračun, ki bo pokazal, kako smo gospodarili.

Imeli smo obilo težav, predvsem z nelikvidnostjo, ki se je iz meseca v mesec povečevala in hromila normalno izpolnjevanje delovnih nalog.

Zaradi nelikvidnosti je bilo oteženo nabavljanje materiala, največje težave pa so bile pri uvozu, ki je skoraj v celoti odpovedal. Precej izdelkov, ki bi jih lahko predali naročnikom, zato stoji nekompletiranih in vežejo kot nedokončana proizvodnja obratna sredstva ter temu primerno povečujejo obresti.

Kljub velikim težavam skušamo s skrajnimi prizadevanji preko blagovnih skupin uresničiti načrtovane cilje in ob nižjih stroških doseči takšne finančne rezultate, ki bodo zadostovali za pokrivanje vseh izdatkov in seveda omogočili ustvariti prepotrebno akumulacijo.

Količinska realizacija po blagovnih skupinah je bila v polletju izpolnjena v naslednjih razmerjih:

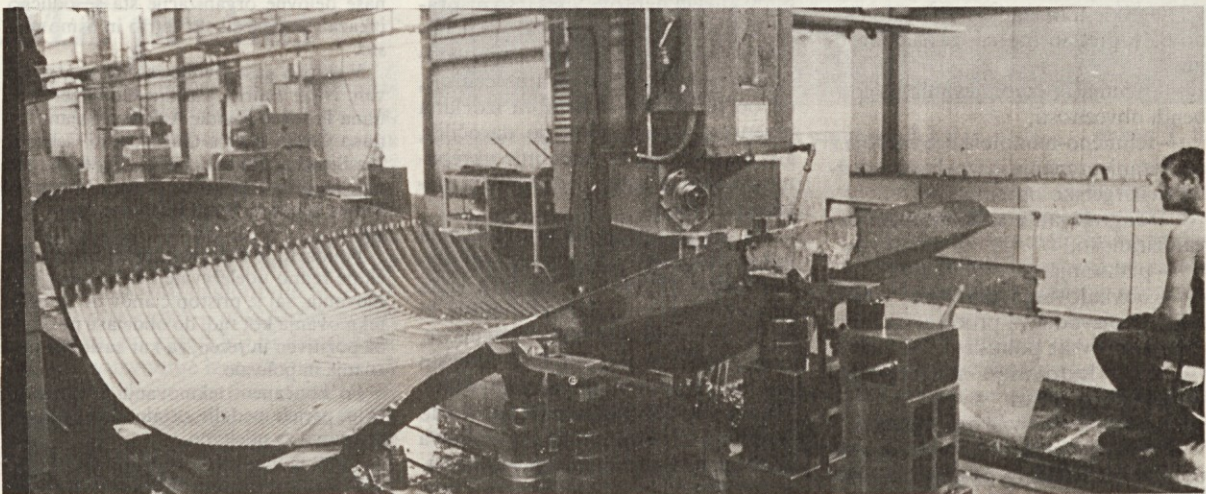
Še bolj budno smo spremljali vrednostno realizacijo in tedensko obravnavali podatke o rezultatih fakturiranja in prejetih računih za material, energijo in režijski material.

Letni plan fakturiranja smo dosegli 40%, od tega na domačem trgu 47%, iniškem 25%.

Pri prejetih računih, posebno iz temeljne organizacije Nabava, se že očitno odražajo ukrepi za znižanje stroškov. Že pri predhodnih rezultatih ugotavljamo, da smo dosegli 46% letnega plana materialnih stroškov, kar je nasproti stroškom, ki smo jih dosegali v prejšnjih letih, že precejšen napredek, saj so takrat stroški krepko presegali mejo 50% letnega plana.

(Dalje na 12. strani)

	1. polletje 1987	1. polletje 1986	Indeks
Turbine	734	1.183	62
Črpalke	361	344	105
Žerjavi	391	249	157
Reduktorji	590	742	80
Cementarne	60	76	79
Dizelski motorji	121	537	23
Strojni deli	255	86	297
Transportna voz. in naprave	2.463	1.579	156
Preoblikovalna oprema	2.321	1.995	116
Ulitki blagovne proizvodnje	1.720	2.151	80
Skupaj:	9.016	8.942	101

Obdelava lopate za HE Stratos na računalniško vodenem stroju v tozdu PPO. Za to grško hidroelektrarno bomo izdelali dva, do sedaj največja v Litostroju izdelana Francisova gonilnika. Gonilnik bo tehtal 75 ton, njegov premer pa bo skoraj 6 metrov. Vsak gonilnik bo imel 10 lopat iz krom-nikljevega jekla, od katerih vsaka tehta 4 tone. (Foto: T. Š.)

Zanimanje za tekmovanja upada

Občinski štab za civilno zaščito občine Ljubljana-Šiška ter osnovna organizacija Rdečega križa občine Ljubljana-Šiška sta pod pokroviteljstvom delovne organizacije LEK Ljubljana letos organizirala že šestnajsto zaporedno preverjanje znanja ekip prve medicinske pomoči civilne zaščite in ekip Rdečega križa.

Občinski štab za civilno zaščito je na svoji seji razpravljal o kadrovski problematiki in usposobljenosti enot civilne zaščite in sprejel sklep, da se mora letošnjega preverjanja znanja ekip prve medicinske pomoči od vsake organizacije, ustanove, skupnosti v občini udeležiti najmanj ena ekipa prve medicinske pomoči.

Sprejetega sklepa občinskega štaba za civilno zaščito se je naša delovna organizacija po sklepu Štaba civilne zaščite držala in sodelovala z dvema ekipama.

Preverjanje znanja v nujenju prve pomoči se je 6. junija 1987 udeležilo 32 ekip, kar je po številu delovnih organizacij in krajevnih skupnosti kot tudi organizacij Rdečega križa slaba udeležba. Ta podatek pa da slutiti, da za to vrsto preverjanja znanja ni več pravega zanimanja oziroma da je interes delovnih organizacij in krajevnih skupnosti pri usposabljanju pripadnikov civilne zaščite premajhen, čeprav je civilna zaščita sestavni del sleherne obrambnega načrta.

Živahen posvet pred tekmovanjem

Uspešni ekipi Litostroja po tekmovanju (Foto: T. Š.)

Željenih rezultatov še ni

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ponovno aktiviranje vseh sil

Na skupni seji konferenc ZK in sindikata, ki je bila 2. junija 1987, je bila obravnavana problematika v zvezi z uresničevanjem nalog, ki izhajajo iz programa finančne konsolidacije delovne organizacije. Na podlagi poprejšnjih političnih in strokovnih aktivnosti ter razgovorov predsednikov DPO in samoupravnih organov z vodstvi DPO in samoupravnih organov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je bila izdelana ocena družbenopolitičnih razmer. Konferenca je sprejela stališča in sklepe, katerih namen je aktiviranje vseh ustvarjalnih sil za sanacijo stanja v DO. Sklepi in stališča nalagajo članom ZK prednostne naloge na področju:

- trženja in izpolnjevanja pogodbenih obveznosti;
- tehnično-tehnološkega razvoja z aktiviranjem znanja in izpeljavo naložbe v energetska opremo;
- dograjevanje samoupravne organiziranosti;
- planiranja;
- obvladovanja kakovosti v vseh fazah proizvodnega procesa;
- kadrovske politike;
- obvladovanje materialno-finančnih tokov in
- vodenja delovne organizacije.

Dogovorjeno je bilo, da morajo vsi odgovorni nosilci za posamezna področja skupaj s strokovnimi službami takoj izdelati podrobnejšo analizo in pripraviti predloge za uresničitev sklepov.

Pregled uresničevanja sklepov in stališč je pokazal, da je le pet od petnajstih OO ZK obravnavalo sklepe, v drugih OO ZK pa tečejo priprave na obravnavo in konkretizacijo.

Po posameznih naštetih vprašanjih so ugotovljeni premiki na področju trženja (izdelan je program trženja), prav tako je napredek pri realizaciji naložbe v težko strojogradnjo, kjer je razrešeno vprašanje plačila carine uvožene opreme.

Strategija na kritični točki

Do 15. julija 1987 bo izdelana zasnova plana za leto 1988, ki bo vsebovala realne planske postavke z vidika trženja in možnosti zaokrožitve vseh planskih elementov. V teku so priprave za realizacijo sklepov, ki jih je naložila služba družbenega knjigovodstva in se glede na program ocenjuje, da bo do konca septembra izdelana inventura stanja zalog po naročilih, kar bo podlaga za nadaljnje ukrepanje pri obvladovanju finančnih in materialnih tokov.

Na podlagi pregleda uresničevanja nalog programa finančne konsolidacije lahko ugotovimo, da teče vrsta strokovnih in političnih aktivnosti, ki pa še niso obrodile takšnih učinkov, za katere bi lahko trdili, da je dosežen preobrat v poslovanju in stanju v DO. Ugotovili bi lahko, da je DO prišla do določene kritične točke, ki zahteva dodatne notranje in zunanje konkretne spodbude in rešitve. Tu gre v prvi vrsti za pridobitev sredstev za deblokado ter za razrešitev odprtih kadrovskih vprašanj.

J. K.

Namen preverjanja znanja prve medicinske pomoči je preizkus znanja in usposobljenosti ekip za nujenje prve medicinske pomoči ponesrečenim ljudem ob vsakršni nesreči, hkrati pa tudi preverjanje celoletnega dela na področju usposabljanja pripadnikov civilne zaščite prve medicinske pomoči po organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih naše občine.

Praktične vaje, kot tudi triaža, ki so jih prikazali pripadniki civilne zaščite prve medicinske pomoči, kljub strogim predpisom ter ostrim (tudi preostim) kriterijem ocenjevalcev pa so pokazale, da se znanje prve medicinske pomoči nenehno izpopolnjuje in da so pripadniki civilne zaščite usposobljeni za nujenje pomoči tudi takrat, kadar gre za življenje.

Preverjanje znanja v nujenju prve pomoči se je pričelo ob 8. uri. Vse nastopajoče ekipe so se v jasnem in toplem sobotnem jutru zbrale pred osnovno šolo Valentina Vodnika na Adamičevi 16.

Pokrovitelj letošnjega preverjanja znanja je vse nastopajoče prisrčno pozdravil. Na kratko je poudaril pomen in vlogo civilne zaščite tako doma kot v svetu, saj položaj v svetu narekuje, da se mora tako organizacija kot usposabljanje pripadnikov civilne zaščite nenehno dopoljevati in dograjevati. Enote prve medicinske pomoči civilne zaščite morajo imeti sleherne organizacije združenega dela ter ostale organizacije in skupnosti kot tudi krajevne skupnosti.

Predsednik osnovne organizacije Rdečega križa občine Ljubljana-Šiška tovariš Janez Kralj pa je vsem ekipam zaželel veliko uspeha in dobrih rezultatov. Cilj preverjanja znanja je v množičnosti, v prikazu znanja in spretnosti, ne pa zgolj v samih rezultatih točkovanja.

Po končanem uvodnem delu se je pričelo tekmovanje po vrstnem redu oziroma po prijavi vodje ekip pri verifikacijski komisiji. Samo tekmovanje je potekalo v dveh delih. Najprej so vodje ekip morale opraviti triažo, to je ustno preverjanje znanja. Po tem pa so ekipe opravile še praktični del tekmovanja.

Na obrazih nastopajočih članov ekip prve medicinske pomoči je bilo opaziti tremo in nestrpnost, kajti nobeni ekipi ni vseeno, na katero mesto se bo uvrstila. Tekmovanje je potekalo v avli osnovne šole pred množico gledalcev in pripadnikov civilne zaščite. Po opravljeni triazi je ekipa prejela številko poškodbe in se lotila oskrbe poškodbe, katero je simuliral učenec osnovne šole Valentina Vodnika. Vsaka ekipa je bila sestavljena iz treh pripadnikov civilne zaščite ter rezerve in je bila opremljena s torbico prve pomoči. Budno oko ocenjevalca je vsako pomanjkljivost in napako beležilo na ocenjevalni list.

Preverjanje znanja v nujenju prve medicinske pomoči sta se udeležili dve ekipi naše delovne organizacije ter ekipa SŠTS Franca Leskoška-Luke ter ekipa naše krajevne skupnosti. Da bi se znanje v nujenju pomoči poškodovancem ter v samem sistemu preverjanja znanja oskrbe čim bolj utrdilo, je bilo potrebno pred samim tekmovanjem organizirati dodatno usposabljanje, katero je izvajala višja medicinska sestra Tilka Hosta iz naše obratne ambulante. Na tem usposabljanju so si pripadniki CZ pridobili samozavest in osvežili znanje. To dodatno usposabljanje je tekmovalcem zelo pomagalo, saj pri tekmovanjih ni bilo opaziti treme. Rezultat tega pa je bila tudi zelo dobra uvrstitev. Samo tekmovanje je potekalo sorazmerno hitro, s tem pa je rasla tudi napetost tekmovalcev-pripadnikov CZ pred razglasitvijo rezultatov. Vsi tekmovalci so si želeli dobre uvrstitve, toda žal vsi ne morejo biti prvi. Po ognjeviti borbi za prvo mesto ga je osvojila ekipa prve medicinske pomoči Krajevne skupnosti Litostroj. Tudi ekipi naše delovne organizacije sta se odlično izkazali — zasedli sta četrto in osmo mesto.

V ekipah naše civilne zaščite so sodelovali: Nijaz Bajrić, Vasilija Golmajer, Tatjana Trnovec-Kenda, Anželina Bajan, Tatjana Časar, Mojca Guzelj, Elio Cebron, Iva Sirotko, Silvana Lekše, David Kržišnik, Dobrila Samolec, Brigita Nemanič, Mojca Mucher, Senja Bosnič in Janez Rakel.

Poudariti je potrebno, da se bodo naše ekipe redno udeleževale omenjenega tekmovanja, saj je pristop članov do samega tekmovanja kot tudi do obdelave poškodbe pozitiven in resen, za kar zaslužijo priznanja in pohvalo.

Po končanem tekmovanju so prve tri ekipe prejele medalje, ostale ekipe pa pisna priznanja za udeležbo.

S tem je bilo tekmovanje končano. Vse naše tekmovalce-pripadnike prve medicinske pomoči pa smo povabili na skromno kosilo kot zahvalo za njihov trud ter dobre rezultate.

V. Štruklec

Obnovljeno vodstvo mladinske organizacije

9. junija 1987 je bila v jedilnici tozda PPO izredna volilnoprogramska konferenca ZSMS TZ Litostroj. Vodstvo konference se je sestalo zaradi nadomestnih volitev v vodstvu mladinske organizacije Litostroja.

Dosedanja predsednica Barbara Krošelj je bila na komaj sklepčnem sestanku razrešena funkcije, za novega predsednika pa je bil izvoljen Sead Sijamhodžić. Izvoljeni so bili tudi nekateri drugi mladinci za funkcije, ki so bile nezasedene iz različnih vzrokov: nova predsednica komisije za kadrovska vprašanja je Lidija Kostrevc iz tozda Prodaja, predsednik komisije za družbenoekonomske odnose je Andrej Novak iz tozda TVN, predsednica komisije za informiranje Stojanka Grujić iz delovne skupnosti PFSR, predsednik nadzornega odbora pa Vladimir Srnc iz tozda PUM.

Na seji je prejšnje vodstvo podalo poročilo o delu v preteklem obdobju. To pa se popolnoma ujema z mrtvilom v ostalih družbenopolitičnih organizacijah v naši tovarni. Tudi poročilo o največji aktivnosti mladinske organizacije, o mladinski delovni akciji »Male hidroelektrarne« je bilo skoraj enako prejšnjim, saj se je akcija ustavila vedno takrat, kadar je bilo potrebno zagotoviti investitorja in denarna sredstva.

Člani konference so prvič pokazali svojo prisotnost, ko so glasovali za novoizvoljene kandidate.

Novoizvoljeni predsednik Sead Sijamhodžić se je konferenci zahvalil za zaupanje in člane povabil k sodelovanju, k zavzemanju za aktivnejše in učinkovitejše delo mladinske organizacije.

Na koncu bi morali biti podeljeni bronasti znaki, priznanja občinske konference, ker pa nekaterih nagrajencev ni bilo na sestanku, so morali večino le-teh podeliti v osnovnih organizacijah tozdov. Prava razprava se je odprla šele pod točko razno, ko je predsednica tozda Prodaja zastavila vprašanje, kaj je s plakatom, ki ga je izdelala njihova mladinska organizacija za dan mladosti in je izginil brez sledu. Konkretnega odgovora ni dobila, vsekakor pa je škoda, da posamezniki po lastni presoji lahko obsojajo delo celotne osnovne organizacije ZSMS in ga hkrati tudi uničujejo. S tem je bila seja zaključena.

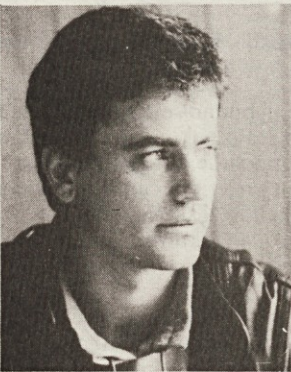
Vjekoslav Jantol

Ob uspešni zamenjavi vodstva v mladinski organizaciji... (Foto: J. V.)

NOVI PREDSEDNIK KONFERENCE OO ZSMS LITOSTROJ SEAD SIJAMHODŽIĆ:

Hočemo, da nas upoštevajo

V naši mladinski organizaciji imamo načrtan plan dela do konca leta, ki je kar obširen. Naša naloga pa je seveda, da ga v celoti tudi uresničimo. Z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v tovarni moramo aktivno sodelovati pri reševanju sedanjih gospodarskih težav, saj sem prepričan, da lahko tudi mladinci pri tem veliko pomagamo.

Trenutno v osnovnih organizacijah ZSM obravnavamo plan finančne konsolidacije in gospodarski položaj Litostroja. Dogovorili smo se, da bomo o problemih govorili odkrito in kritično, saj o vseh težavah pišemo in govorimo javno že pol leta, stanje pa se ni niti malo izboljšalo. Menim, da bodo mnenja in predlogi mladincev precej zanimivi, na

žalost pa je upoštevanje in uresničevanje takšnih predlogov v rokah drugih.

Moja naloga kot predsednika mladinske organizacije je pritegniti k delu čim več članov, vendar je to v sedanjih razmerah resnično težko. Vsi smo preobremenjeni z najrazličnejšimi opravili in deli, nihče več nima časa, za delo v mladinski organizaciji pa še posebej ne. Res je tudi, da tudi mladinska organizacija ni več tisto, kar je bila včasih, vendar pa sem prepričan, da si lahko s pravim vodenjem in delom spet povrne svoj ugled.

Mladi vstopamo v svet odraslih, pri katerega nastajanju nismo sodelovali. S takšnim svetom in takšnim stanjem pa smo zelo nezadovoljni. Imamo tudi vso pravico biti kritični, hočemo pa si izboriti tudi pravico do spreminjanja. Opraviti moramo s sentimentalnostjo in objokovanjem tistega, kar je bilo, kajti vrednote se spričo potreb spreminjajo. Čisto dovolj je bilo frazarjenja na temo: »Vi ste tisti, na katerih stoji svet«, ali »Na vas gradimo«, če ne zaslužimo toliko zaupanja, da bi lahko na spremembe tudi vplivali oziroma jih predlagali v prepričanju, da bodo upoštevane. Pokazalo se je namreč, da je zdaj, ko je mladina začela glasneje izražati svoje nezadovoljstvo, prišlo tako rekoč do generacijskega spopada. Prepričan pa sem, da smo ravno mi ta generacija, ki ne sme dovoliti, da ji prihodnost krojijo samo drugi. Poteza je torej naša in skupna!

Dvignili so cene — spet so nam jo spustili...

Ko se cene zredijo, so potrošniki na dieti.

Milan Aničić

Grm, v katerem leži zajec, je že prerasel v gozd.

Vse bolj izgubljam glavo. Mar je tudi to posledica evolucije?

MEMORIAL FRANCA LESKOŠKA-LUKE

11. delovno srečanje kovinarjev Slovenije

Od 25. do 27. junija je na Gorenjskem potekalo 11. delovno srečanje kovinarjev Slovenije, ki nosi naslov Memorial Franca Leskoška-Luke. Udeležilo se ga je več kot 300 tekmovalcev iz dela Slovenije, ki so se pomerili v 14 tekmovalnih disciplinah.

Letošnji memorial je potekal ob 90. obletnici rojstva tovariša Franca Leskoška. Kot vsako leto je bil tudi letos cilj tekmovanja prikazati sposobnost naših ljudi ne samo na področju kakovosti in produktivnosti, ampak tudi na področju teoretičnih znanj in razmišljanj delavcev o nadaljnjem razvoju naše socialistične družbe. To torej ni bila le tekma v kakovosti, času in produktivnosti, ki jo moramo prenesti v vsako delovno okolje, temveč tudi praznik dela, človekove največje vrednosti.

Skoraj simbolična je bila letos izbira pokrajine, kjer je tekmovanje potekalo. Na Gorenjskem ima kovinarstvo že stoletno tradicijo in čeprav so plavži v Železnikih in Kropi že pred leti ugasnili, tradicijo uspešno nadaljuje Železarna Jesenice. Navkljub vsem novim dognanjem in novim materialom sodobna tehnika ne more povsem nadomestiti železa, ki so ga uporabljali že naši davni predniki.

Letošnje tekmovanje je potekalo takorekoč po celi Gorenjski. Že pred samim začetkom je bila odprta razstava inovacij kovinarjev v Kranju, 24. junija pa je bila prav tako v Kranju okrogla miza o inovacijah in otvoritev razstave likovnih del kovinarjev — likovnih ustvarjalcev.

Samo tekmovanje se je začelo v četrtek, 25. junija popoldne, s teoretičnim delom tekmovanja v Iskrini srednji šoli v Kranju. Zvečer je bila v kinu Center slovesna otvoritev tekmovanja in sprejem udeležencev.

Čisto zares pa se je začelo naslednjega dne, ko se je začel praktični del tekmovanja. Le-ta je potekal v Škofji Loki — v Loški tovarni hladilnikov (LTH) TOZD Orodjarna (kovinostrugarji in orodjarji), v Kranju — ISKRA Kibernetika, TOZD Orodjarna (brusilci), ISKRA, Srednja šola Kranj (obratni elektrifikarji), v Trzinu — Peko Tržič, TOZD Orodjarna (kovinorezkalci), v Radovljici — Veriga Lesce, TOZD Orodjarna (strojni ko-

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

LITOSTROJ

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabrosław Premelč, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Šček, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elikan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

OB SLOVESNI OTVORITVI 11. SREČANJA KOVINARJEV SLOVENIJE

NAGRADA FRANCA LESKOŠKA-LUKE TOVARIŠU HRABROSLAVU PREMELČU

Leta 1985 je Izobraževalna skupnost za metalurgijo in strojništvo v SR Sloveniji, ki združuje interese uporabnikov in izvajalcev v 33 šolah srednjega usmerjenega izobraževanja in na treh fakultetah sprejela sklep o ustanovitvi nagrad in priznanj Franca Leskoška-Luke. Podeljena naj bi bila za izredne uspehe na področju vzgoje in izobraževanja, povezovanja znanja in dela ter krepitve samoupravnih delegatskih odnosov na področju metalurgije in strojništva. Letošnjo nagrado in priznanja je podelil Jurij Kreutz, predsednik skupnosti.

Letošnjo nagrado Franca Leskoška-Luke je dobil tovariš Hrabrosław Premelč. V obrazložitvi piše:

»V svojem več kot štiridesetletnem pedagoškem delu je z nadpovprečno delovno energijo, ki je dana le redkim posameznikom, s pravim občutkom in izostrenim smislom za pedagoško delo in vodenje, prispeval velik osebni delež, ki je opazen ne samo v razvoju Srednje šole tehniških strok Franca Leskoška-Luke iz Ljubljane, temveč tudi v širšem slovenskem prostoru.

S svojim strokovnim in družbenopolitičnim delom je vidno prispeval k razvoju izobraževanja in povezovanja izobraževanja in dela. Ob tem moramo še posebej poudariti tesno poslovno in organizacijsko povezanost Srednje šole tehniških strok in delovne organizacije Litostroj, v čemer je med drugim tudi njegova zasluga.«

Tovarišu Premelču tudi mi iskreno čestitamo za zaslužen nagrado! Priznanji za letošnje leto pa sta prejela: Izobraževalni center TAM Maribor in Srednja kovinarska, metalurška in kmetijska šola Veljka Vlahovića Ptuj, pri Srednješolskem centru Dušana Kvedra, Ptuj.

vači) in na Jesenicah — Železarna Jesenice, TOZD Tehnične dejavnosti (varilci TIG, MAG, REO, plamenski, konstrukcijski ključavničarji, livarji), Integral, TOZD MPPD Jesenice (avtomehanniki dizel in otto).

Po 18. uri, ko je bil praktični del tekmovanja zaključen, so potekali še različni posveti ter strokovne, kulturne in ostale spremljajoče prireditve, udeleženci pa so si lahko ogledali še znamenitosti Gorenjske.

Tekmovanje je bilo zaključeno v soboto naslednjega dne na Bledu. Dopoldne so si tekmovalci lahko ogledali tekmovalne izdelke, razstavljene v Festivalni dvorani, prav tam pa je bila ob 13. uri tudi razglasitev

rezultatov in podelitev priznanj najboljšim ter zaključek tekmovanja.

In kako naši?

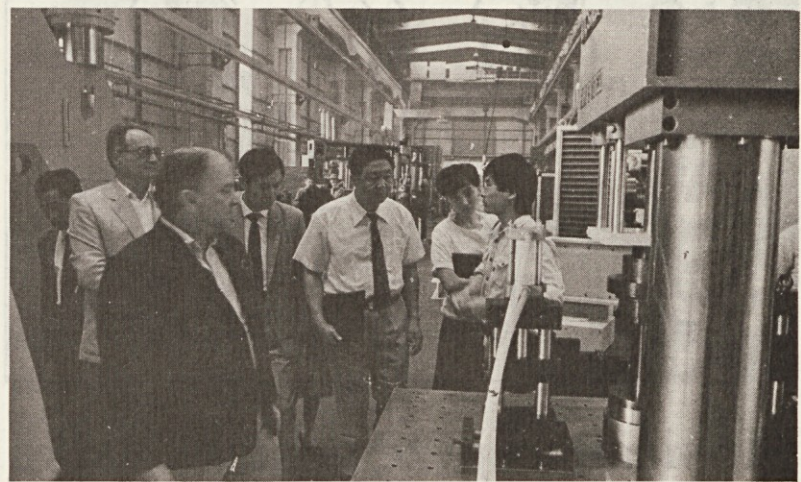
Iz Litostroja se je 11. tekmovanja udeležilo 10 tekmovalcev: kovinobrusilca Branislav Njenjić in Miroslav Klavžar iz Obdelave, kovinorezkalec Janez Grom iz SŠTS, orodjar Peter Kogovšek iz Obdelave, konstrukcijski ključavničar Ljubisav Simonović in kovač Janez Žmavc iz PZO, livarja Mladen Horvat in Lazar Kondić iz tozda PUM ter varilca REO Jože Lukunić iz Obdelave in Čamil Dedić iz PZO, uvrstili pa so se takole:

kovinobrusilci:	
Branislav Njenjić	4. mesto
Miroslav Klavžar	21. mesto
kovinorezkalci:	
Janez Grom	7. mesto
orodjarji:	
Peter Kogovšek	6. mesto
ključavničarji:	
Ljubisav Simonović	14. mesto
strojni kovači:	
Janez Žmavc	3. mesto
livarji:	
Mladen Horvat	6. mesto
Lazar Kondić	13. mesto
varilci REO:	
Čamil Dedić	2. mesto
Jože Lukunić	24. mesto

Čeprav so bila letošnja tekmovanja po zahtevnosti podobna kot prejšnja leta, naši tekmovalci niso dosegli zavidljivih rezultatov. Zares veseli smo lahko le 2., 3. in 4. mesta, upajmo pa, da bo naslednje leto več sreče.

M. M.

Obiskali so nas...

V začetku julija je bila na obisku osemčlanska delegacija iz južnokitajske pokrajine Guangxi, ki jo je vodil predsednik znanstveno-tehnične komisije te pokrajine Li Zhen Qian. Našo republiko je delegacija obiskala na povabilo Zavoda SR Slovenije za mednarodno, znanstveno, tehnično, prosvetno in kulturno sodelovanje, da bi tako poglobili stike in se seznanili z možnostmi znanstvenotehničnega in gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Kitajsko.

Med svojim bivanjem v Sloveniji so se kitajski strokovnjaki sestali z najvišjimi predstavniki našega političnega vodstva, obiskali pa so tudi večje število slovenskih podjetij. Tako so 2. julija obiskali tudi našo delovno organizacijo. Delegacijo sta sprejela pomočnik generalnega direktorja za komercialno koordinacijo dipl. inž. Jože Šturm ter direktor tozda Prodaja dipl. oec. Stane Stalowsky. Gostje so si najprej ogledali proizvodne prostore Litostroja, ogledu pa je sledil razgovor — predstavitev delovne organizacije in naših proizvodnih programov.

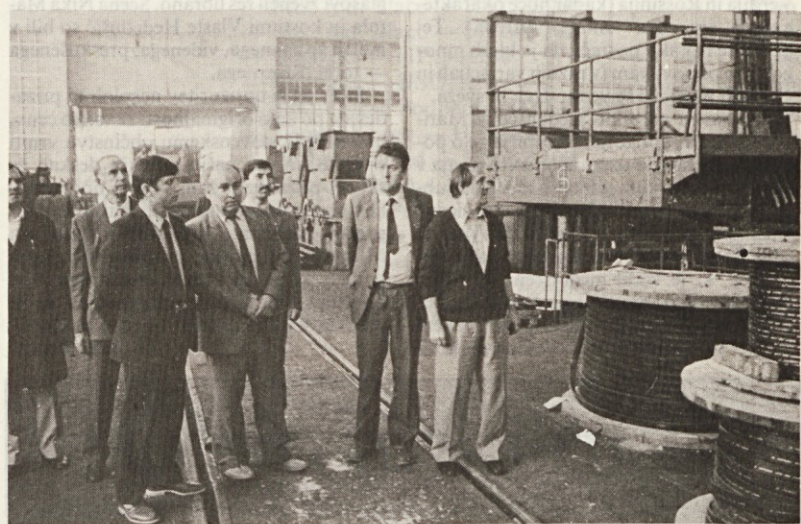
Obisku v Litostroju je prisostvoval tudi predstavnik sozda ZPS inž. Feguš, ki je orisal značaj in položaj tega sozda v okviru slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva, predvsem strojegradnje, okvirno pa jih je seznanil tudi z obsežnim in raznovrstnim proizvodnim programom 26 članic SOZD ZPS.

Upamo lahko, da bo imel obisk, ki je imel pretežno informativni značaj, tudi otipljive praktične rezultate.

t. š.

V torek 23. junija nas je preko Jugoslovanskega centra za teorijo in prakso samoupravljanja obiskal profesor Abelardo Sergio Ramos Galicia, sodelavec Inštituta za družbene raziskave Mehške avtonomne univerze UNAM. Najbolj ga je zanimalo kako pri nas deluje samoupravljanje v praksi ter kakšne so pravice in dolžnosti delavcev pri gospodarjenju, sprejemanju najpomembnejših odločitev in pri upravljanju tovarne. Več njegovih vprašanj se je nanašalo tudi na delovne odnose in reševanje socialnih in drugih vprašanj delavcev. (Foto: T. Š.)

Predstavniki LMZ med ogledom naših proizvodnih hal

(Foto: T. Š.)

naših družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter z življenjem in delom naših delavcev, izvajanjem organizirane rekreacije, oddiha in letovanja.

Ob koncu skoraj teden dni trajajočega obiska so predstavniki LMZ in Litostroja na osnovi razgovorov in informacij ter ob spoznanju obojestranskih interesov podpisali protokol, ki naj bi bil osnova za nadaljnjo razširitev in utrditev sodelovanja. Dogovorili so se o nadaljnjem programu znanstvenotehničnega sodelovanja, ki bo zajemalo predvsem izmenjavo

znanja in izkušenj s področja proizvodnje vodnih turbin in reduktorjev (ATE 10), in ugotovili, da bo razširitev našega proizvodnega programa omogočala globlje in širše sodelovanje. Dan je bil tudi predlog, da se v drugi polovici letošnjega leta v Ljubljani srečata generalna direktorja Litostroja in LMZ ter da na tem srečanju opredelita oblike in načine nadaljnjega sodelovanja, kooperacije na proizvodnem ter znanstveno tehničnem področju in možnosti skupnega nastopa na tržiščih tretjega sveta.

t. š.

Predstavniki LMZ pri nas

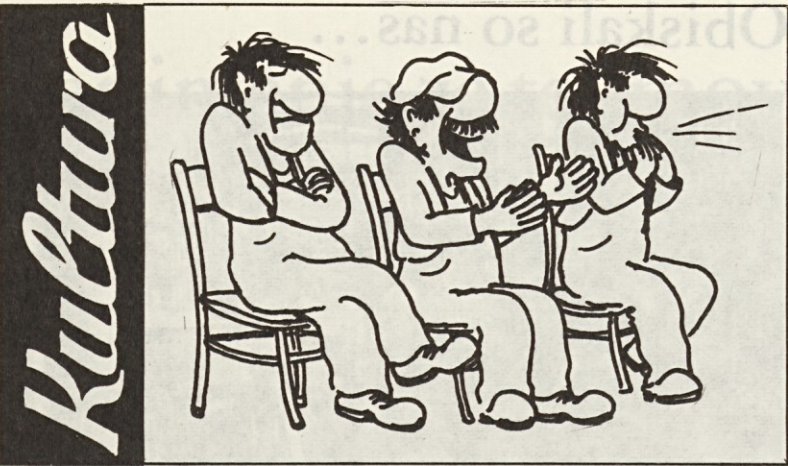
Kot gostje naše delovne organizacije so se od 22. do 27. junija mudili na obisku v Sloveniji predstavniki leningrajskega LMZ, s katerim nas veže dolgoletno sodelovanje na sindikalnem in strokovnem področju (predvsem razvoj in izdelovanje vodnih turbin).

Delegacija, ki so jo sestavljali Vladimir Ivanovič Slepcev (namestnik predsednika sindikata), Mihail Sergejevič Petrov in Nikolaj Nikolajevič se je med svojim obiskom sestajala in dogovarjala s predstavniki vodstva naše delovne organizacije ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Gostje iz Sovjetske zveze so bili seznanjeni z našim proizvodnim programom — s tem, kar trenutno proizvajamo, in tem, kar imamo v načrtu v bližnji pri-

hodnosti, pri čemer je bil dan poudarek tistim proizvodom in področjem, kjer smo tako ali drugače povezani s Sovjetsko zvezo, oziroma kjer so možnosti za vzpostavitev takšne povezave in sodelovanja.

Seznanjeni so bili tudi s predvidenim razvojem naše delovne organizacije ter osnovno usmeritvijo naše poslovne strategije — naši usmerjenosti k izvozu, po kateri naj bi dve tretjini svoje proizvodnje izvozili (tretjino na konvertibilni in tretjino na klirinški trg), ostala tretjina pa naj bi ostala na domačem tržišču. V razgovorih je bil vseskozi poudarjen obojestranski interes in prizadevanje za čimvečje sodelovanje na gospodarskem in strokovnem področju.

Gostje so se seznanili tudi z delom

Musical, ki je že postal klasika

V začetku julija je v organizaciji ljubljanskega poletnega festivala prišla gostovat v Ljubljano Broadway Musical Company iz New Yorka, in sicer z musicalom Jesus Christ Superstar, ki je v času nastanka (tam okrog leta 1970) sprožal mnoge polemične viharje. Med Ljubljancani je zavladalo histerično zanimanje (po 4000 din so kupovali stojšča!) in tudi Litostrojčani smo si že mesec dni prej zagotovili precejšnje število vstopnic. Videti originalno broadwaysko izvedbo — taka prilika se človeku pač redko ponudi.

In kakšni so vtisi zdaj, ko se je prvo navdušenje že nekoliko poleglo? Predvsem je skupini treba priznati visoko profesionalnost in perfekcionistično izvedbo v vseh elementih, ki tvorijo musical, pa naj pričnemo z režijsko uprizoritvijo, s pevsko izvedbo, z natančno, a ognjevitno izpeljano koreografijo, s skrbno preračunano svetlobno postavitvijo (ki ji je pomagalo pravo bliskanje poletnega neba) ali efektno kostumografijo, ki je odlično ločevala »navadne ljudi« od oblastniške duhovščine.

Ampak ko vse premisliš, pravzaprav težko razumeš, zakaj je v vsebinskem smislu ta musical tako znamenit oziroma celo razvpit. Zgodba se čisto nič ne razlikuje od kakšnega slovenskega (npr. škofjeloškega) pasijona, le da je tukaj pač v rockovski

glasbeni preobleki. Toda v vseh teh letih od nastanka se je tudi rock že obrusil v svoji revolucionarnosti, postal pravzaprav že takšno nežno božanje za ušesa kot melodični Straussov Netopir, skratka — postal je že klasika. Kje je potem srž drugačnosti? Morda v tem, kot poudarjata avtorja Andrew Lloyd Webber in Tim Rice, da gre v tem musicalu bolj za dramo Jude, za njegove dvome in notranji zlom zaradi izdajstva. Libreto je seveda spretno napisan, z ustrezno razporejenimi songi, zdaj liričnimi, zdaj udarnimi.

Gostovanje lahko vsekakor pozdravimo — kot za splošno razgledanost nujno potrebno informacijo, ki pa je žal pripotovala k nam s petnajstletno zamudo in nekje na tej poti izgubila svoj revolucionarni naboj. Jana Kolarič

Netopir

V ponudbi poletnega festivala Križanke smo si Litostrojčani kot osrednjo predstavo za junij ogledali Straussovo opereto Netopir v izvedbi Opere SNG Maribor.

Vsebinska je kljub navidezni dramaturški zamotanosti, številnim preobratom in zamenjavam, ki vzbujajo smeh, preprosta in vsakomur razumljiva. V bistvu gre za zakonski par Eisensteina in Rozalinde, ki se z velikim veseljem predajata lahkoživim zabavam dunajskega kroga, seveda vsak zase, medtem ko drug od drugega pričakuje zvestobo. Maškerada, preobleke, zapleti, zamenjave ipd. so potem seveda logična posledica dramaturško tako zastavljene konflikta.

Straussova glasba ima pri vsem tem glavno vlogo: ne le da odlično pričara razpoloženje v različnih situacijah, ne le da v hitrem tempu pelje dogajanje naprej, ampak je ob tekstu tudi ključni humorni element, posebno z glasbenimi citati iz Verdija in Rossinija (kadar hoče okarakterizirati opernega tenorja Alfreda). Tej glasbi se nekako posreči, da je kljub mnogoterim ponovitvam (v raznih variacijah in v raznih medijih) še vedno živa in sveža.

Slovensko narodno gledališče iz Maribora se je pri uprizotivi Netopirja zelo potrudilo. Prvič že s tem, da opereto izvaja v celoti v slovenskem jeziku (kar je pri Ljubljanski Operi že velika izjema!) — in sicer v lepem prevodu Otona Župančiča. V goste so iz Zagreba povabili režiserja Vlada Štefančiča, ki je vodil mizansceno in režijo resda skoraj dobesedno po znanih evropskih vzorih, zato pa tudi na evropskem nivoju: razgibano in tekoče. Opazen je bil

tudi koreografski delež Ika Otrina — mlade baletke so publiko navdušile predvsem s temperamentno izvedenim kan-kanom.

Nosilke pevskih vlog so bile vse očarljive: Nika Vipotnik kot Rozalinda, Dunja Spruk kot Adela, še posebno pa Inge Heinzel v zahtevni moški vlogi princa Orlovskega (kar je zanimiva posebnost Netopirja). Od moških pevskih vlog velja poudariti Janeza Lotriča, ki je izdelal imenitnega Alfreda, v komični dramski vlogi pa je blestel Volodja Peer kot jetniški paznik Frosch, ki je poskrbel tudi za največ smeha med publiko.

Dirigent Uroš Lajovic je dal glasbeni plati izvedbe precej svojega osebnega pečata, zborovodja Maksimilijan Peguš pa je prizadevno naštudiral zbor, da so njegovi glasovi zveneli res ubrano. Scena Nika Matula in kostumi Vlaste Hedušič so bili v mejah že znanega, videnega, preskušene — torej ustreznega.

Sicer pa si uprizoritev nasploh ni prizadevala po kaki originalnosti za vsako ceno, hotela je le slovenskemu občinstvu vrniti opereto, ta, na naših odrskih deskah že skoraj pozabljeni žanr. To je uprizoritev v popolnosti uspelo, navdušili so sicer precej zadržano ljubljansko publiko. Morda je k temu kaj prispeval tudi šampanjec, ki so ga brezplačno stregli med predstavo. S hvalnico šampanjcu se je predstava tudi končala — točno opolnoči. Jana Kolarič

Literarni večer

V organizaciji kulturne komisije smo 11. junija v kinodvorani SŠTS izvedli literarni večer, pravzaprav popoldan. V goste smo povabili amaterske literarne ustvarjalce, člane Literarnega kluba Grosuplje, ki so se vabilu z veseljem odzvali. Njihov program je bil kratek, a skrbno pripravljen. Povezovalka (sicer igralka v Šentjakobskem gledališču) nam je predstavila vsakega od ustvarjalcev: bili so različnih starosti (od desetega pa do šestdesetega leta) in poklicev (delavci, kmetje, študentje...). Vsak je prebral dva ali tri svoja dela. Ugotovili smo lahko precejšnjo stilno in vsebinsko raznolikost med člani, saj ne ustvarjajo po kakem uniformiranem konceptu. Skupni imenovalec, ki jih druži, je le veselje do ustvarjanja. Ivo Ferbežar si ne lasti usmerjevalne vloge, ampak skrbi le za izdajanje del in za predstavitev v javnosti. Med posameznimi točkami pa nam je pričaral ustrezno razpoloženje nadarjeni pianist Boštjan Grabnar, dijak prvega letnika SŠTS, in s tem dopolnil umetniško doživetje. Večer bi si zaslužil večji obisk Litostrojčanov, kot ga je bil deležen. Kje so vzroki? Morda v isti apatičnosti, ki je v anketi o kulturi na vprašanje, koliko knjig ste prebrali v zadnjem letu, narekovala odgovore: »Nobene«.

Jana Kolarič

Znanstvena fantastika je lahko strast

Z znanstveno fantastiko je nekako tako: lahko jo imaš rad ali pa je ne maraš. Srednje poti ni. In ko jo enkrat vzljubiš, kmalu postaneš njen strastni privrženec.

Ne bom se spuščala v natančno razlago, kaj znanstvena fantastika pomeni. Najenostavneje povedano: to je literarna zvrst — žanr, ki opisuje vse, kar je nenavadno in neverjetno. Kot ostala književnost, je tudi ta zvrst pisana v obliki pustolovskih, potopisnih, psiholoških, ljubezenskih (celo erotičnih) romanov, črtic, novel, humoresk — skratka v vseh zvrsteh literarnega ustvarjanja. Najpomembnejša pri tem in za ljubitelje edino pomembna pa je vsebina. Prav neverjetni so občutki pričakovanja in bralske mrzlice, ko v rokah držiš knjigo znanstvene fantastike in se ti tudi sanja ne, kakšen svet se bo odprl pred teboj. Ali bo to svet popotovanj skozi vesolje, ali bo vizija novega sveta daleč v bodočnosti, morda kataklizma človeštva z vsemi posledicami atomske vojne in mutanti, ki vladajo ostankom sveta, morda bo invazija rastlinskih ali mineralnih prišlekov na zemljo z visoko stopnjo inteligence, morda področje robotike ali uganj, od kod smo in kako smo se razvili kot človeška vrsta, in še in še. Kar jezi me, ker se v tako skopo odmerjenem prostoru ne morem bolj razgovoriti o tej tematiki, ki je po svoji vsebini tako bogata in raznovrstna in najpogostejše tako dovršena.

Dolgo je veljala znanstvena fantastika za manjvredno literaturo — vendar po veliki krivici. Po domišljiji, tehnoloških, psiholoških, ekonomskih in filozofskih vidikih je to ena najbolj dognanih zvrsti, ki daleč prekaša cenenost tako imenovane šund literature. Res je, da mnogo trditev počiva na domišljiji, pogosto pa ta temelji na čisto verjetnih tezah, ki jih je treba obravnavati iz drugačnih zornih kotov.

Prvič sem se srečala z znanstveno fantastiko v delih Julesa Verna. Le kdo jih ne pozna! Njegova dela so postala že klasika znanstvene fantastike. Enako je z deli Jonathana Swifta, Edgarja Allana Poa in H. G. Wellsa. Mimogrede: ali ste vedeli, da je žena slavnega angleškega pesnika Shelleya Mary za stavo napisala zelo znan roman Frankenstein (poznate filmske verzije) in to že leta 1817? Naslednja stopnja so bila izvrstna dela Asimova o robotiki. Zatem je prišlo do prave eksplozije tega žanra. In če nam je bilo pred kakšnimi desetimi leti težko priti do tovrstne literature, predvsem zaradi majhnega števila prevodov, lahko zdaj po mili volji izbiramo med knjigami. Res je še vedno sorazmerno malo slovenskih prevodov, vendar pravemu ljubitelju ne bodo delale težav srbohrvatsko pisane knjige, ki jih je zares veliko.

Med avtorji, ki so največ prevajani (izbor prevodov pa je dokaj dober in kvaliteten) in ki jih najraje prebiram, so na primer: Stanislaw Lem, Ray Bradbury, Robert Sheckley, Arthur C. Clarke, Isaac Asimov, Clifford D. Simak, Katherine McLean, Robert Silveberg, Frank Herbert ter Arkadij in Boris Strugacki.

Knjig z znanstveno fantastiko je torej vse več. Z njimi so dobro založene knjigarne, vedno bolj tudi knjižnice, mesečno pa izhaja še broširana revija »Sirius«, ki vsebuje več krajših in daljših zgodb, mesečnik »Galaksija« je že bolj znanstveno-strokovna revija, največ dobrih knjig znanstvene fantastike pa izhaja v zbirki »Kentaur«.

Ob razcvetu književnosti pa je prišlo tudi do razcveta filmske industrije. Močno mi je ostala v spominu televizijska nadaljevanka izpred mnogih let »Izgubljeni v vesolju« (morda zato, ker so bili takrat ti filmi še zelo redki), dosti kasneje film »Green soylent«, ki je dobil čisto neustrezen prevod »Zeleno sonce«, najljubša pa sta mi bila filma »Mož, ki je padel na zemljo« z Davidom Bowiejem in nepozabna »Bližnja srečanja tretje stopnje«.

Mogoče je kdo med vami spremljal lansko leto na nočnem programu televizije Zagreb nadaljevanko kratkih zgodb s skupnim naslovom »Zona somraka«, v katerih so se nizali najnenavadnejši dogodki,

ki so jih ljudje doživljali čisto na robu svoje podzvesti. Stara, a dobra serija rahlo šokantnih filmov.

Omenim naj tri knjige, ki so mi še posebej pri srcu. To je knjiga bratov Strugacki »Piknik na robu« (ki obravnava neizčrpno tematiko stika človeštva z neko višjo civilizacijo), knjigo »Tujec v tuji deželi«, ki me je prevzela s svojim briljantnim slovenskim prevodom, ter nepozabno delo v petih knjigah Franka Herberta Peščeni planet. To je enkratna predstavitev življenja, običajev, filozofije in razvoja planeta Arakis — skratka: to je klasika znanstvene fantastike v največjem pomenu.

Začetnik prave znanstvene fantastike pri nas je Vid Pečjak, ima pa mnogo zelo kvalitetnih naslednikov. Tako kot je ganljivo prisrčen v tem smislu Pečjakov otroški roman Drečček in trije Marsovčki, danes otroke prevzema filmska zgodba o Vesoljčku. Izkazalo se je, da znanstvena fantastika ni le za velike. Morda je še mnogo bližja otrokom in njihovi domišljiji, ki še ni vpeta v stalne vzorce razmišljanja in obnašanja. Odraslim bralcem pa ohranja prožnost duha, domišljijo in širino in je njihova velika vez z otroštvom. In — ali nismo Zemljani le majhni nevedni otroci v primerjavi s starostjo in širnimi prostranstvi vesolja?

M. M.

Arthur Clarke

Karantena

Zgoreli deli Zemlje so še prekrivali polovico neba, ko se je iz Generatorja radovednosti prefiltriralo vprašanje do Centrale.

— Zakaj je bilo to potrebno? Čeprav so bili organski, ki so dosegli Tretjo Stopnjo Inteligence.

— Nismo imeli izbire: pet prejšnjih enot je postalo brezupno okuženih, ko je stopilo v kontakt.

— Okuženih? Kako?

Nekaj mikrosekund je počasi preteklo, preden je Centrala priklicala tistega nekaj malo izbledelega spomina, ki je pricurljal mimo Cenzurnega Vhoda, ko je bilo preobremenjenim Vodam za Raziskovanje ukazano, da se sami uničijo.

— Soočili so se s... problemom..., ki se ne more analizirati do konca trajanja obdobja Univerzuma. Čeprav vključuje samo šest operaterjev (akterjev), so postali popolnoma obsedeni s tem.

— Kako je to mogoče?

— Ne vemo: tega nikoli ne smemo izvedeti. Če bi bilo teh šest operaterjev ponovno najdenih, bi to predstavljalo konec vseh racionalnih vprašanj.

— Kako jih lahko prepoznamo?

— Tudi tega ne vemo: zabeležili smo samo njihova imena, preden se je Cenzurni Vhod zaprl. Seveda nam imena nič ne povedo.

— Vseeno, želim jih vedeti.

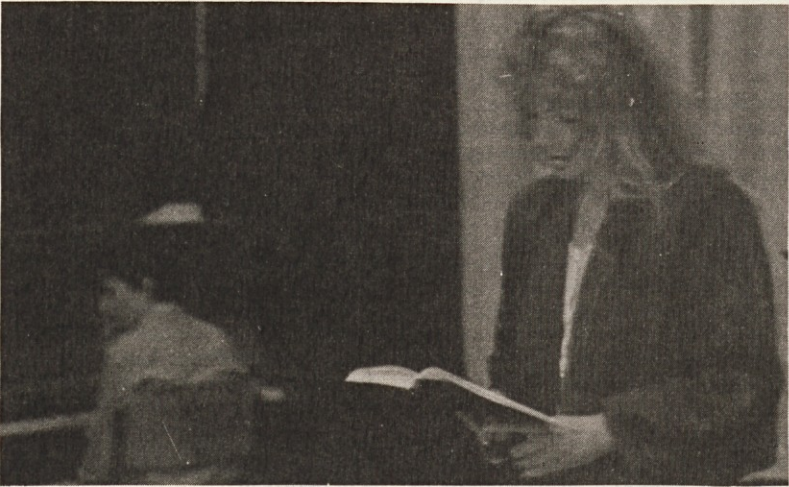
Voltaža Cenzure je začela naraščati, vendar ni blokirala Vhoda.

— To so: Kralj, Dama, Skakalec, Konj, Kmet.

Nada Odeb:

»Moja senca s tvojo senco hodi...«

Vida Hočevar: »Kot golob brez kril...«

SEAD SIJAMHODŽIĆ
LJUBEZENSKA NAPOVED

Za jutri predvidevamo porast anticiklona, ki prihaja s severnih predelov ljubosumja. Suho vreme molčanja, ki smo ga imeli zadnje dni, bo delno prekinjeno z močnimi viharji besa in dežjem kletvic kot posledico nestabilnosti na področju zvestobe. Na cestah sprave bo poledica, zato v takih razmerah vožnje ne priporočamo! Ljubezen do konca tedna: poslabšanje še vedno narašča z močnimi ohladitvami ločitve, ki bodo gotovo škodovale ljubezenskim posevkom.

Prevedla Jana Kolarič

Za letos imamo naročil dovolj

Do 30. junija 1987 smo pridobili 25937 ton naročil eksterne realizacije, ki so glede na trg razporejene tako:

konvertibilni trg	2284 ton	— 8%
klirinški trg	5673 ton	— 22%
domači trg		
naročila na zalogo	17980 ton	— 70%
Pokritost z naročili po posameznih vrstah proizvodov:		

Vrsta trga					Gos. plan	
Vrsta proizvoda	Konv. trg	Klirin. trg	Domači trg	Skupaj	1987	1988
Turbine	1153	135	2492	3780	2850	3300
MHE	135	—	187	322	200	200
Črpalke	36	213	616	865	900	950
Žerjavi	105	438	856	1399	1150	1200
Reduktorji	—	766	120	886	1250	1300
Cementarne	—	—	213	213	300	350
Dieselski motor.	453	67	169	689	300	450
Strojni deli	12	—	179	191	300	300
SKUPAJ						
OSNOV. PROIZ.	1894	1619	4832	8345	7250	8050
TVN	256	16	8008	8280	5000	5100
PPO	110	4018	1674	5802	4700	4800
SKUPAJ final. proizv.						
	2260	5653	14514	22427	16950	17950
ULITKI						
	24	20	3466	3510	4600	4800
VSE SKUPAJ						
	2284	5673	17980	25937	21550	27750

Iz navedenih podatkov je razvidno, da imamo za tekoče leto 1987 naročil dovolj. Drugače je za leto 1988, za katero je podan predlog plana 22750 ton, naročil pa imamo le 11782 ton. Ostala naročila so pogodbeno vezana še na realizacijo v drugem polletju leta 1987 (12600 ton), leto 1989 (1350 ton) in leto 1990 (205 ton).

Posebno je v letu 1988 ogrožen plan turbin, katerega smo zaradi pomanjkanja naročil in še nerealizirane investicije v proizvodnjo energetske

opreme znižali iz predvidenih 4200 ton na 3300 ton. Tudi predlog 3300 ton bo težko uresničiti, saj tudi ta količina še ni v celoti pokrita z naročili, izdelovalni cikel pa pri turbinah traja v povprečju 24—36 mesecev. Zato bi bilo nujno potrebno pospešiti načrtovano investicijo v proizvodnjo energetske opreme, ki bo omogočala izdelavo turbin večjih dimenzij, kar bo povečalo možnost ponudbe in prodaje na domačem in tujem trgu po bolj konkurenčnih cenah in krajših rokih.

Kako smo poslovali v prvem polletju 1987

Količine v tonah				Faktur. realizacija v 000 din		
Vrsta proizvoda	Planirano 1987	Doseženo I.—VI. 87	Indeks 2 : 3	Planirano 1987	Doseženo I.—VI. 87	Indeks 5 : 6
1	2	3	4	5	6	7
Turbine	2850	719	25	11.547.550	8.087.871	70
MHE	200	15	7	816.000	401.411	49
Črpalke	900	361	40	8.760.060	2.008.400	23
Žerjavi	1150	391	34	2.667.600	678.707	25
Reduktorji	1250	590	47	8.500.000	2.631.060	31
Cementarne	300	60	20	578.000	519.347	90
Dizelski mot.	300	121	40	4.002.320	1.758.042	44
Str. d. + stor.	300	255	85	1.025.000	643.636	63
SKUPAJ						
OSNOV. PROIZ.	7250	2512	35	37.965.530	16.728.474	44
TVN	5000	2463	49	10.572.000	4.577.827	43
PPO	4700	2321	49	14.085.000	5.940.245	42
SKUPAJ FINAL. PROIZ.						
	16950	7296	43	62.553.530	27.246.546	44
Ulitki	4600	1720	37	8.000.000	4.480.843	56
PTS	14600 NU	ni podat.	—	580.000	869.836	150
IVET	23000 NU	ni podat.	—	135.000	191.593	142
VSE SKUPAJ						
	21550	9016	42	71.268.530	32.788.818	46

Odstotkovne razlike (indeks) med količinsko in fakturirano realizacijo se kažejo pri posameznih vrstah proizvodov iz različnih razlogov. Tako smo pri turbinah poleg dejanske realizacije fakturirali pri novosprejetih naročilih še avanse v vrednosti 1,31 milijarde dinarjev in že v letu 1986 pretežni del dobavljene, toda še neplačane opreme za HE Haditha v vrednosti 4,38 milijarde dinarjev.

Vzrok slabše fakturirane realizacije pri proizvodih PPO pa je v tem, ker je bila realizacija nekaterih klirinških poslov obračunana z vrednostjo obračunskega dolarja približno 430 dinarjev, realizacija nekaterih konvertibilnih poslov pa z vrednostjo obrač-

unskega dolarja 265 dinarjev. V planskem dokumentu je predvidena vrednost obračunskega dolarja 720 dinarjev.

Pri tozidih PTS in IVET imamo izkazane dobre rezultate fakturirane realizacije, a zaradi prenizko postavljenih finančnih planov v letu 1987.

Če ocenjujemo realizacijo doseženega fakturiranja v prvem polletju 1987 v vrednosti 32,79 milijarde dinarjev, dobimo vtis, da smo dobro gospodarili. Pripomniti pa moramo, da je bilo fakturirane realizacije le 29,65 milijarde dinarjev, razlika 4,27 milijarde pa smo fakturirali na račun avansov, kar pomeni, da smo dobili denar, opremo pa moramo še izdelati.

V prvem polletju 1987 smo realizirali sledeče najzahtevnejše objekte:

Turbine:	
HE Mostar — Kaplanova turbina	— 2 kom
HE Dubrava — predvbetonirani deli	— 2 kom
HE Djale — predvodilnik	2 kom
— gonilnikov obroč	— 1 kom
— vodil. obroč, notranji	— 1 kom
HE Banica — Kaplanova turbina	— 2 kom
HE Melje — deli cevne turbine	— 1 kom
HE Stratos — predvbetonirani deli	— 2 kom
HE Menzelet — predvbetonirani deli	— 4 kom
Indija — Francisov gonilnik	— 1 kom
HE Visučica — Francisova turbina za MHE	— 1 kom
HE Bistrica — Francisova turbina za MHE	— 1 kom
MHE 904 — Peltonova turbina za MHE	— 1 kom

Črpalke:

Minel Bgd. — črpalna oprema
ČP Lisičina — črpalna oprema
TE Tuzla — črpalna oprema
IMP Koper — črpalna oprema
BK. Šibenik — črpalna oprema
Jedinstvo Zgb. — črpalna oprema
DTD Kikinda — črpalna oprema
VZ Sinj — črpalna oprema
Voplin Reka — črpalna oprema
ČP Skela — črpalna oprema
FKS Svetoz. — črpalna oprema
Sana Bgd. — črpalna oprema
Mestni vod. Lj. — črpalna oprema
Krka N. M. — črpalna oprema
JL Bgd. — črpalna oprema
Vod. Banja L. — črpalna oprema
Pam. k. Bgd. — črpalna oprema
Žel. Smeder. — črpalna oprema
ABC Pomurka — črpalna oprema
Lesnina Lj. — črpalna oprema
TE Makasar — rez. deli
Sovj. zveza — jedrske črpalke 3 kom

Žerjavi:

HE Dubrava — dvigalo 70 ton 1 kom
HE Dubrava — dvigalo 20 ton 1 kom
Br. Tito Bgd. — dvigalo 50 ton 2 kom
Br. Tito Bgd. — dvigalo 10 ton 2 kom
Žel. Ravne — remont dvig. 60 ton 1 kom
Mostov. Lj. — hidr. pol. grab. 5 kom
Metalna Mar. — hidr. pol. grab. 1 kom
HE Djale — dvigalo 90 ton 1 kom
DTD Novi Sad — dvigalo 5 ton 1 kom

Reduktorji:

Sovjetska zveza — reduktorji za bage
Sovjetska zveza — reduktorji AC 2280 26 kom
14. okt. Krušev. — zobniške sklopke 20 kom
Žel. Jesenice — zobniške sklopke
Žel. Ravne — zobniški prenosnik

Cementarne:

Salonit Anhovo — zobati venec
RMHK Trepča — plašč mlina
VTI Žarkovo — deli injek. sistema
Cem. Kakanj — ogrodje pred. stene
Gor. Opekarna — čelna stena

Dizelski motorji:

Uljanik Pulj — DM 6L 28/32 2 kom
Uljanik Pulj — DM 8 in 6L 23/30 3 kom
Sovjetska zveza — rez. deli DM

Strojni deli:

Elektro Kosovo — udarni rotorji
Žel. Zenica — zobniki, zvono
Žel. Skopje — zobniki
MR Novi Sad — zobate sklopke
Soda Lukavac — prstan bandaže
TE Tuzla — udarna kolesa, rotor mlina
Zorka Šabac — zobniki
Pančevo — strojna oprema
Cem. Koromačno — nosilni valj
EMO Celje — zobniki
Tehnometal Skopje — strojni deli
Žel. Sisak — zasipna naprava

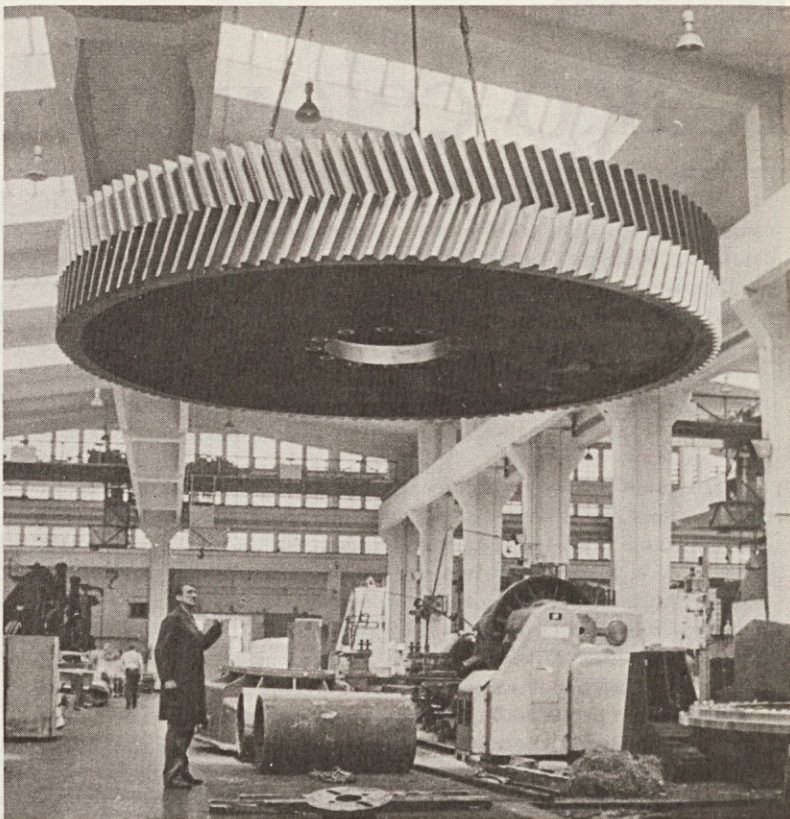
TVN:

TOZD Prodaja — viličar 5 ton 120 kom
TOZD Prodaja — viličar 10 ton 10 kom
TOZD Prodaja — viličar 12,5 ton 40 kom
TOZD Prodaja — viličar 8 ton 60 kom
TOZD Prodaja — avtodvig. 18 ton 1 kom

Kot smo že uvodoma omenili, je predviden plan eksterne realizacije v letu 1987 že pokrit z naročili. Dinamični in operativni plani vsebujejo pregled vseh naročil, ki tvorijo plane posameznih blagovnih skupin.

V teh planih so razvidne:
— rokovne opredelitve z vidika pogodbenih obveznosti (1. vrstica),
— rokovne opredelitve z vidika razpoložljivih zmogljivosti (2. vrstica) kjer so termini postavljeni na osnovi povratnih informacij predstavnikov tozdiv,
— rokovne opredelitve z vidika reprogramiranih obveznosti, ki nastanejo zaradi različnih vzrokov (zamujena dobava materiala, popravila, izmeti, pomanjkanje izdelovalnih zmogljivosti, konstrukcijske napake itd.), so razvidne v 3. vrstici dinamičnega plana proizvodnje.

Prvo polletje je za nami, vendar rezultati poslovanja niso najbolj vzpodbudni, ker tonažni in finančni

Izdelali smo zobnik za Metalno iz Maribora. Zobnik ima premer več kot 4 metre in tehta skoraj 8 ton. (Foto: E. L.)

PPO:		
— Romunija — HSO-1000/630	— 2 kom	
— Romunija — HUO-2-1600	— 1 kom	
— ZDA — HOS-1-63	— 1 kom	
— Sovjetska zveza — HVC-2-25	— 40 kom	
— Sovjetska zveza — HVC-2-40	— 30 kom	
— Sovjetska zveza — HVC-2-63	— 40 kom	
— Sovjetska zveza — HVC-2-100	— 19 kom	
— Sovjetska zveza — HVC-2-160	— 20 kom	
— Unis Bugojno — HPO-1-250	— 1 kom	
— Djuro Djaković — HVO-2-1000	— 1 kom	
— El Leskovac — HVO-2-100	— 1 kom	
— CZ Kragujevac — HVC-2-63	— 1 kom	
— Metalac Janjevo — HOO-1-25	— 1 kom	
— Metalac Janjevo — HSO-2-100	— 1 kom	
— Metalac Janjevo — HSO-2-160	— 1 kom	
— Metalec Janjevo — HTS-400/40	— 2 kom	
— Termal Lopare — HPO-1-630	— 1 kom	
— Sever Subotica — DMkh-280 M	— 1 kom	
— Emo Celje — HVO-2-250	— 1 kom	
— Ikom Zagreb — HVO-2-100	— 1 kom	
— EMO Ohrid — HVO-2-400	— 1 kom	
— Unior Zreče — HPC-1-100	— 1 kom	
— Unior Zreče — HPC-1-16	— 1 kom	
— Lipovica Popov. — HOO-1-100	— 1 kom	
— Stol Kamnik — HVC-2-100	— 1 kom	
— Metalac Čakovec — HKO-1-400	— 1 kom	
— Jugoplastika Sp — HPO-1-250	— 2 kom	
— Ei Niš — HOS-1-63	— 1 kom	
— Kordun Karlovac — HSC-2-160	— 1 kom	
— IMP Trata — HUO-2-250-400	— 1 kom	
— Iskra Nova G. — HPC-1-40-100	— 1 kom	
— Iskra Nova G. — DMKh-280 M	— 1 kom	
— Sloboda Čačak — HVO-2-160	— 1 kom	
— Sloboda Čačak — HPO-1-160	— 1 kom	
— Tesnila Trebnje — HSC-1-100-250	— 1 kom	
— Tesnila Trebnje — HVC-2-63	— 1 kom	
— Ivaničplast — HDS-2-400	— 1 kom	
— Ei Niš — HVO-2-250	— 1 kom	
— Met. ind. Blace — HVO-2-400	— 1 kom	
— Met. ind. Blace — HVS-2-100	— 1 kom	
— Bugojno — HPO-1-160	— 1 kom	
— Bugojno — HSO-1-16	— 1 kom	
— Tovar igrač Podpeč — HVS-2-100	— 1 kom	
— Tomos Koper — HTS-400/40	— 1 kom	
— Bratstvo Ohrid — HSC-2-100	— 2 kom	
— Mikron Prilep — DMKh-280 M	— 1 kom	
— Plamen Sl. Požega — HVC-2-100	— 1 kom	
— Riko Ribnica — HKOC-1-400	— 1 kom	
— IMR Čajstina — HVO-2-400	— 1 kom	
— Bratstvo Pucar. — HVO-2-400	— 1 kom	
— Elektrovod — MVC-2-100-200	— 1 kom	

kazalci niso bili najboljši. Realizacija se je v drugem četrtletju sicer nekoliko popravila, vendar tonažni in finančni rezultati še vedno zaostajajo za planom, kljub velikim prizadevanjem za dokončanje in kompletiranje naročil, kar nas edino lahko reši iz težavnega finančnega položaja, v katerem se nahaja naša DO.

Nujno bo potrebno izboljšati sodelovanje med vsemi sodelujočimi v delovnem procesu in na najbolj ekonomičen način izmenjavati prepotrebne izdelovalne zmogljivosti. V bodoče se bomo morali bolj potruditi, da bomo opremo izdelali v času, ki je določen s pogodbo, kajti zavedati se moramo, da zaradi konkurence in pomanjkanja investicijskega denarja doma in v ostalem svetu čedalje težje pridobivamo naročila, zato pogodbenih rokov ne bomo mogli diktirati mi, ampak kupci naših proizvodov.

Jože KRSNIK

40
LITOSTROJ

40
LITOSTROJ

JAPONSKA POT

Kako celovito obvladati kakovost

(Pripravil Vukoslav Živković)

V zadnjem obdobju tudi pri nas vse bolj dozoreva spoznanje, da je samo s kakovostnim proizvodom in storitvijo mogoče dosegati trajne rezultate. V našem časopisu je bilo priobčeno več predlogov o pristopu k oblikovanju sistema za obvladovanje kakovosti. Žal vse kaže, da pri najodgovornejših ljudeh ni pravega odziva, češ, da sedaj še ni čas za to. Menim, da se moramo prav v težki situaciji organizirati in odgovorno lotevati takih metod, ki nam bodo v daljšem obdobju zanesljivo zagotovile boljše rezultate dela. Organizacija sistema za obvladovanje kakovosti sodi med najučinkovitejše metode za načrtno izboljšanje kakovosti našega dela.

Ob izidu »Kako celovito obvladovati kakovost« svetovno znanega strokovnjaka za kakovost in utemeljitelja japonske poti celovitega obvladovanja kakovosti dr. Kaoru Ishikawe v prevodu Lotarja Kozine, ki se v Iskri ukvarja z raziskovanjem in uvajanjem metod za zagotavljanje kakovosti, me je uredništvo časopisa zaprosilo, da v nadaljevanjih predstavim širšemu krogu bralcev to izjemno dragoceno delo, v katerem avtor na enostaven, z mnenji in dokazi podprt način razlaga japonsko pot celovitega obvladovanja kakovosti, o kateri slišimo samo v presežnikih. Ne glede na vprašanje, koliko in do katere mere je mogoče japonske metode uporabiti pri nas, pa lahko ugotovimo, da je knjiga pisana na našo kožo in da so izkušnje dr. Ishikawe in njegovih sodelavcev koristne za vse nas. Avtor na enostaven in širšemu krogu bralcev razumljiv način razlaga in utemeljuje vrsto vprašanj, o katerih pri nas vlada zmotno prepričanje. Z dokazi nas prepričuje, da je potrebno delovati načrtno, dolgoročno in z globokim spoštovanjem človekove osebnosti. Knjiga nam pomaga tudi k razčiščevanju vrste terminoloških pojmov na področju kakovosti. Ob branju knjige bralec spozna, kako pri nas zmotno zožujemo pojem obvladovanja kakovosti na vlogo kontrole v proizvodnem procesu. Celovito obvladovanje kakovosti na japonski način je sprememba načina mišljenja pri vodenju organizacije. Sistem zajema vse faze poslovnega procesa in pripravi vsakega udeleženca v proizvodnem procesu, da daje od sebe najboljše, kar zmore. Kakovost proizvoda in storitve ne moremo prepustiti le službi kontrole, temveč je potrebno obvladovati procese v celoti, tako glede kakovosti, kot tudi glede količine in stroškov. Avtor utemeljeno ugotavlja, da je nujno vse tri parametre obvladovati skupno, pri čemer je kakovosti potrebno dati absolutno prednost v smislu dolgoročne utrditve organizacije in njenega programa. Obvladovanje kakovosti zadovoljuje takrat, ko je preverjanje (kontrola) postalo nepotrebno. Z obvladovanjem kakovosti v organizaciji izgineta hinavščina in nepoštenost.

Celotna vsebina knjige je posvečena obvladovanju kakovosti (OKA) in sistemu celovitega obvladovanja kakovosti (CEOKA). Vsebina knjige je razdeljena na poglavja, ki vsako zase pomeni zaključeno celoto. Da bi vzbudili pozornost najodgovornejših ljudi v delovni organizaciji, bomo predstavitev knjige pričeli s sedmim poglavjem, ki nosi naslov:

Kaj mora in česa ne sme storiti najvišje in srednje vodstvo

»Če ni vodenja od zgoraj, se razvoj CEOKA ustavi. OKA se ne more razvijati, če politika ni jasna. Organizacija pomeni jasne odgovornosti in pooblastila. Pooblastila lahko delegiramo, odgovornosti ne moremo nikoli. Prizadevajte si postati oseba, ki v organizaciji ni vedno samo fizično navzoča, temveč je za organizacijo nepogrešljiva. Oseba, ki ne zna voditi svojih podrejenih, je samo na pol tako dobra, kot bi morala biti. Kadar je sposobna usmerjati svoje predpostavljene, potem jo lahko imamo za zrelo osebnost.«

To so uvodne misli oz. trditve avtorja, ki jih skozi celotno sedmo poglavje poudarja s tekstom in primeri.

Apel za najvišje vodstvo

Na žalost je veliko najvišjih vodilnih delavcev in vodij služb, ki nimajo smisla za celovito obvladovanje kakovosti. Mnogi od njih bodo verjetno trdili, da razumejo OKA, toda OKA je kot okus, ki ga šele pridobimo. Okus dobimo šele, ko hrano pojemo. Vodja službe lahko okusi OKA samo, kadar je aktivno vodil njegovo uvajanje. V tem poglavju bom opisal, kaj pričakujemo od najvišjega vodstva, posebno od vodij služb.

Ko govorimo o najvišjem vodstvu (top management), želim poudariti, naj izraz ne bo uporabljen preveč na široko. Če sta samo eden ali dva direktorja, ki se posvetita celovitemu obvladovanju kakovosti, to ne zadostuje. Dokler vodilna oseba s polno oblastjo, to je generalni ali glavni direktor ne prevzame iniciative in ne prevzame vodilne vloge pri uvajanju

obvladovanja kakovosti, toliko časa program ne more uspeti.

Prevzemi vodilno vlogo pri kakovosti in OKA. Vedno bodi prvi pri njihovem pospeševanju.

Samo postavljanje politike v organizaciji ne pomeni še ničesar. Najvišje vodstvo mora biti v aktivnostih prvo in mora prevzeti vodilno vlogo. Mora preveriti, kaj je bilo storjenega in usmerjati delo. Od trenutka, ko najvišje vodstvo velike organizacije kaže razumevanje za celovito obvladovanje kakovosti, postavi politiko in prevzame vodilno vlogo, pa do takrat, ko to politiko prevzamejo delavci na trak, bo minilo prav v vsakem okolju najmanj tri do pet let. V tem času bo prišlo do izboljšanja življenjske sposobnosti in lastnosti organizacije in organizacija bo dosegla raven, ki je potrebna za nagrado za uporabnost. Za majhne organizacije, če so aktivnosti za CEOKA dobro organizirane, traja to obdobje pretežno eno do dve leti. Zato ni treba glede CEOKA sprejemati odločitev, kot da bi bilo gibanje kratkotrajno. CEOKA je treba dograjevati toliko časa, kot obstaja industrija. Zato je treba gledati daleč naprej in imeti smisel za umirjeno in kontinuirano delo. Kakorkoli, potrebno je še svarilo: OKA ni treba uvajati samo zaradi pridobivanja priznanj in nagrad. Če usmerjamo OKA na ta način, potem je to, kot da preveč poudarjamo obliko. To samo škodi organizaciji, ne da bi pri tem resnično dosegli napredek.

Uvajati OKA, izpeljati ustrezno izobraževanje in ga povezati z dolgoročnimi načrti, kot so namestitvev osebja in organizacijski načrti.

Obvladovanje kakovosti je miselna revolucija vodenja in tako mora biti tudi usmerjeno. Rečeno je: »OKA se prične z izobraževanjem in konča z izobraževanjem.« Izobraževanje s pomočjo formalnih seminarjev moramo izvajati 150 do 200-odstotno. Z drugimi besedami: za vsako osebo je treba predvideti enega do pol do dva seminarja. Razširjeno je mišljenje, da en seminar zadostuje, toda ljudje so pozabljivi in stare navade se bodo hitro vrnile. Vlaganje v izobraževanje

se splača in se lahko vrne 100 do 1000-krat kot rezultat na najrazličnejših mestih.

Z izobraževalnimi seminarji lahko posredujemo samo tretjino ali četrtno potrebne izobrazbe. Drugo moramo omogočiti pri vsakodnevnem delu, pri katerem predpostavljeni izobražujejo svoje podrejene. Prepuščanje oblasti je tudi oblika izobraževanja. V preteklosti organizacije niso poudarjale odgovornosti predpostavljenih za izobraževanje svojih podrejenih. Tudi taki predpostavljeni so bili, ki so se veselili napak svojih podrejenih in jih niso hoteli poučiti na osnovi lastnega težko pridobljenega znanja. To ni imelo prihodnosti in se ne sme več zgoditi.

Nekatere organizacije ne uspejo kombinirati razporeditve oseb in organizacijskih načrtov s plani izobraževanja. Ti plani so v resnici zelo ozko povezani. Rezultati, ki so posledica pomanjkljive koordinacije, so prikazani v naslednjem primeru: Neka organizacija je porabila mnogo denarja, da bi poslala enega od svojih delavcev na temeljni seminar za OKA z namenom, da ga razvrsti za delo pri OKA v enem od sektorjev. Toda takoj, ko je delavec končal seminar, je bil prerazporejen v drug sektor. Sektor, ki bi ga potreboval za OKA, ni bil tako uspešen, kot je bilo predvideno.

Preveri, ali sta kakovost in OKA vodena, kot je bilo planirano, in ukrepa.

Da bi to lahko izvedli, je treba organizirati sistem, ki bo dajal potrebne informacije za kakovost in vodenje, ki jih lahko sporočate najvišjemu vodstvu. Ena od karakteristik japonskega CEOKA je ta, da opravlja nadzor kakovosti in nepoveduje stanje OKA. Energično zahtevam postavljanje službe za nadzor OKA pri samem vrhu. Odgovorno naj bo vodstvo organizacije ali oseba z najvišjo avtoriteto, v nasprotnem primeru stvar resnično nima pomena (glej poglavje XI za nadaljnje podrobnosti o tem vprašanju).

Nesporazumi, običajni za najvišje vodstvo

Najvišje vodstvo pogosto ne razume ali ima malo razumevanja za celovito zagotavljanje kakovosti. Tukaj je nekaj primerov.

Gradimo na obvladovanju kakovosti

Tako dolgo, kot organizacija proizvaja in prodaja izdelke, moramo izpolnjevati obvladovanje kakovosti, da bi organizacija lahko obstajala. Da bi organizacija stalno rasla in napredovala, mora stalno delovati pri izboljševanju svoje solidnosti in svojih pozitivnih lastnosti. To lahko urejamo z OKA. To dejstvo moramo pri izvajanju opravil v zvezi z OKA imeti stalno pred očmi.

Za kakovost ni veliko zanimanja

Najvišje vodstvo se vedno zanima za dobiček, prodajo, investicije v tovarne in opremo, finančne manipulacije in politiko, kaže pa prav malo zanimanja za kakovost, ki je vsakomur pri srcu. V distribucijskih organizacijah in drugih storitvenih organizacijah ljudje navadno mislijo, da se kakovost tiče pretežno tistih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo. To, kar tukaj trdim, je posledica dejstva, da ni veliko organizacij, ki imajo dolgoročne plane za kakovost in OKA, in da znatno število med njimi ne pozna kakovostne ravni proizvodov ali storitev in primerjave z drugimi organizacijami ali državami. Razume se, da so pri vodenju kakovosti, količina, stroški (dobiček) in človeški faktor pomembne zadeve. Toda najvišje vodstvo, ki se ne ukvarja s kakovostjo, se ne zaveda, da je v zadnjem času relativna veljava kakovosti močno narasla. Pogosto delajo napake in mislijo, da dviganje kakovosti pomeni več stroškov. To prihaja od napačnega pojmovanja, da OKA pomeni kontrolo.

Ne potrebujemo OKA

Nekateri bodo rekli: »Sedaj veliko naredimo. Čemu potrebujemo OKA?« Ali »Naša prodaja gre gor, gor, gor. Kdo sploh potrebuje OKA?« Očitno ne vemo, kako celovito deluje obvladovanje v japonskih organizacijah in sploh ne vemo, kaj OKA je. Ali pa vodijo svoj lastni zastareli način OKA, ki temelji na njihovih lastnih izkušnjah. Ti ljudje so spregledali dejstvo, da mora v korist lastne organizacije biti OKA organizacijsko krepko in trajno.

Moje priporočilo tem ljudem je, da se pogovorijo z direktorji organizacij, ki so bile uspešne pri uvajanju celovitega obvladovanja kakovosti.

Imamo specialiste za OKA. Prepričan sem, da dobro delajo.

To stališče dokazuje samo eno, da se namreč najvišje vodstvo ne spozna na OKA in ne sprejema potrebnega vodenja. Ne pozna resnice o svoji lastni kakovosti ali o OKA.

Poudarjamo izobraževanje. Naše ljudi pošiljamo na seminarje doma in zunaj.

Ti ljudje zmotno predpostavljajo, da je z izobraževanjem že storjeno vse, kar je potrebno za celovito obvladovanje kakovosti. Res je, da je izobraževanje pomembno, saj je rečeno: »OKA se prične in konča z izobraževanjem.« Toda samo z izobraževanjem OKA ne bo delovalo. Ljudje se lahko udeležujejo seminarjev in se izobrazijo za OKA, toda vodje se ne zavedajo, da ti ljudje pogosto nimajo možnosti uporabiti pridobljenega znanja.

Pričeli smo z OKA pred več kot desetimi leti in delamo dobro.

Ti ljudje mislijo, da je dolžina obdobja vse, kar šteje. To lahko pelje v izumetničenost OKA. Ali ne poznajo resnice o lastni organizaciji ali o OKA, ali pa enostavno rečejo nekaj, v kar sami ne verjamejo. Kakovost se spreminja in stalno narašča. Kakovost, ki je bila pred letom dni dobra, je lahko v naslednjem letu revna. Obstaja stalen tok novo zaposlenih ljudi, ki nadomeščajo upokojene. Ista organizacija nima istih zaposlenih, kot jih je imela pred nekaj leti. Taka organizacija mora pazljivo spremljati, kaj se dogaja prav ta trenutek. Da bi to lahko izvajala, je priporočljivo, da najvišje vodstvo, to je direktor, opravi presojo OKA.

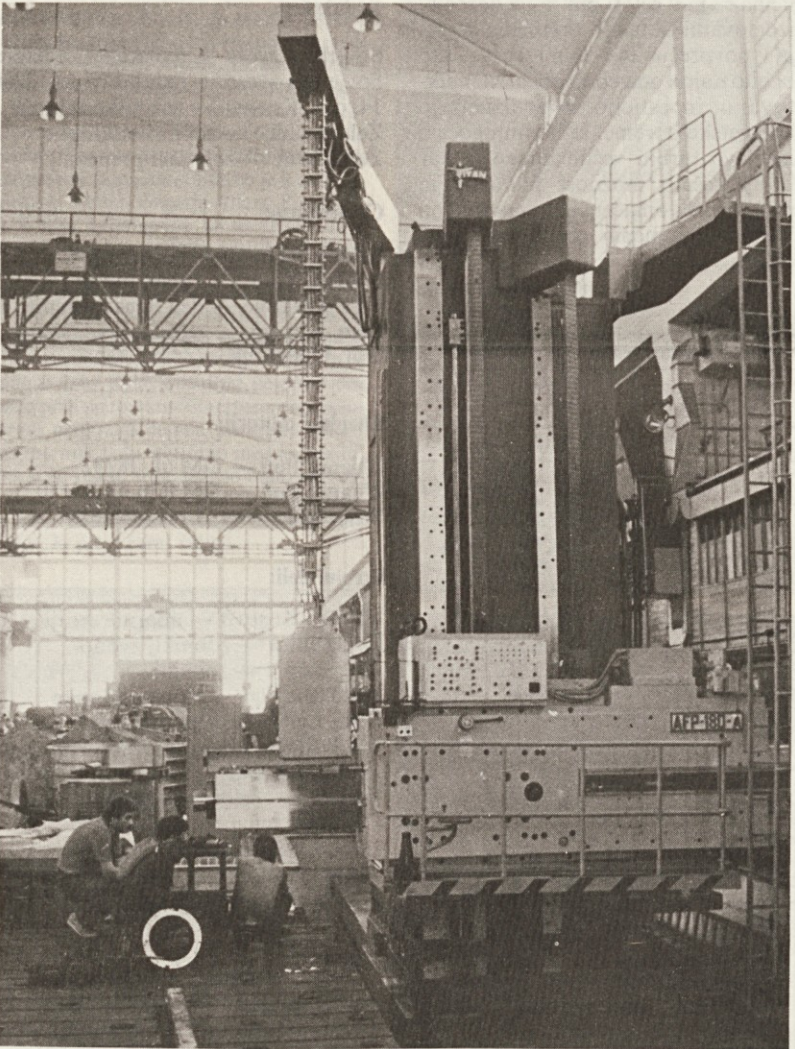
Ukazati zmanjšanje stroškov in pri tem pozabiti na kakovost.

Najvišji vodilni delavci radi ukažejo zmanjševanje stroškov in menijo, da je to odločilna vloga vodstva. Seveda je pomembno zmanjševati stroške in OKA lahko pripelje do znatnega zmanjševanja stroškov. Toda, če najvišji vodje stremijo samo h kratkoročnim uspehom, ki jih OKA ne zmore doseči, in dovoljujejo pojave slabše kakovosti in zanesljivosti, potem bodo dolgoročno dosegli, da potrošniki organizaciji ne bodo več zapuili. Vodje pogosto govorijo o kakovosti kot prvi stvari, ali o prioritati kakovosti, v resnici pa jih zanimajo samo stroški.

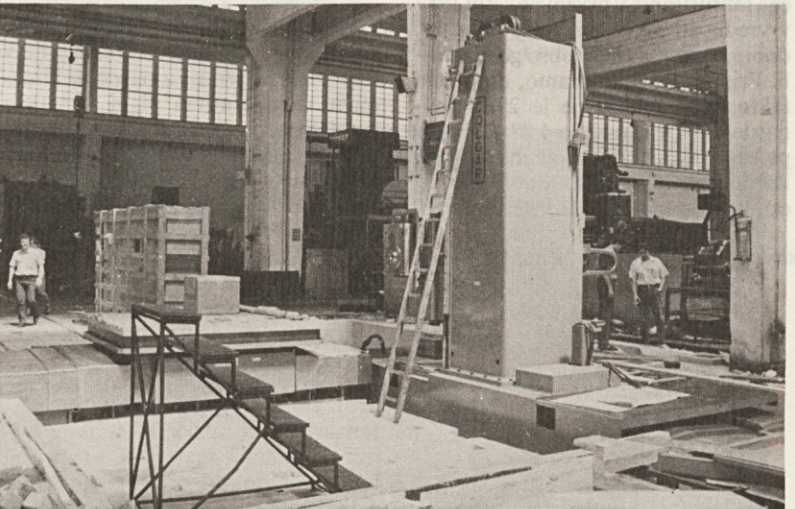
Moji proizvodi imajo najboljšo kakovost.

To je značilno stališče najvišjih vodij z ozkim zornim kotom, katerih perspektive ne segajo onstran lastne ograje. Nekako pozabljajo, da sta svobodna trgovina in kapital danes dejstva. Najvišji vodje morajo biti vedno pozorni na dogajanje v svetu in biti seznanjeni s kakovostnimi nivoji po vsem svetu.

Pomanjkanje razumevanja je dalo tudi naslednja gledanja: »OKA pomeni bolj natančno kontroliranje.« »OKA pomeni

V drugi polovici julija bo na 14. polju, v vrsti velikih vrtalnih strojev začel poskusno obratovati vrtalno rezkalni stroj romunske proizvodnje AFP 180. Dobava je plod kooperacijskih odnosov med Romunijo in Litostrojem, oziroma tozdom PPO, ki Romuniji prodaja hidravlične stroje.

Še pred dobrim mesecem je bila na koncu drugega polja velika jama. Pred tem je tu stala in delovala osovinska stružnica Oerlikon, ki ga bo kot je vidno na fotografiji, zamenjal nov stroj. To bo vrtalno rezkalni stroj italijanske firme COLGAR, ki je eden naj sodobnejših petosnih numerično vodenih strojev. Primeren bo za najzahtevnejše obdelovance srednjih dimenzij (npr. lopate gonilnikov). (Foto: E. L.)

izboljšanje standardizacije.« »OKA to je statistika.« »Izvajati OKA pomeni proučevati nekaj zelo zahtevnega.« »Pustiti, da služba kontrole ali služba za OKA izvaja OKA.« »Tako dolgo, dokler tovarna dobro obvladuje kakovost, ne potrebujemo ničesar več.« »OKA nima nič z vodstvom, splošnim sektorjem in s sektorjem prodaje.«

Kaj naj napravi najvišje vodstvo?

Pred vsem drugim mora proučevati obvladovanje kakovosti in celovito obvladovanje kakovosti, ugotoviti rezultate uvajanja na Japonskem in dodobra razumeti probleme, s katerimi se ukvarja.

Samo proučevanje še ne da občutka, kako obvladovati kakovost. Potrebno je praktično delati dve do tri leta, preden dobite občutek. Čim bolj žvečite, tem okusnejša je hrana — in tako je tudi z OKA.

Postaviti politiko, ki določa stališča organizacije za celovito obvladovanje kakovosti.

Najvišje vodstvo mora določiti stališče, ki jih bo organizacija zavzela za celovito obvladovanje kakovosti. (Za razpravo o vsebini stališč, ki jih organizacija določi, preberite poglavje V). Vodstvo mora sprejeti politiko glede uvajanja in širjenja CEOKA in z ozirom na najvažnejše okolne pogoje. Politiko, ki je tako določena, je treba posredovati vsaj celi organizaciji, morajo jo dopolniti vsi delavci, od najvišjega vodstva do delavcev na traku. Na vsak način mora ta politika določiti racionalizacijo vodenja, ponovno oživljanje organizacije in odločitev za proizvodnjo oddelkov z najvišjo kakovostjo na svetu.

Zbirati informacije z zvezi s kakovostjo in OKA in konkretno določati prednostne naloge za kakovost. Vzpostaviti »prioriteto kakovosti« in »kakovost je prva« kot osnovo celotne politike in postaviti dolgoročne cilje za kakovostne standarde. To mora biti določeno z dejanskimi določili in v okviru mednarodne perspektive.

Postavljanje dolgoročnega načrta za razvoj novih proizvodov je ena od osnovnih funkcij vodenja. Pri ustreznem oblikovanju tega vprašanja postanejo kakovostni standardi za načrtovanje zelo pomembni. Toda premalo je vodij, ki se zanimajo za to dejstvo, in če oni ignorirajo kakovost, potem ne morejo pričakovati, da bodo njihovi sodelavci kazali zanimanje zanj.

Razjasni odgovornost najvišjega vodstva za zagotavljanje kakovosti. Okrepi svojo organizacijo z močnim sistemom za ugotavljanje kakovosti.

Zagotavljanje kakovosti je pomemben del OKA. Če zagotavljanje kakovosti na vsaki stopnji celovitega obvladovanja kakovosti ni dobro postavljeno, CEOKA ne bo nič drugega kot iz peska narejen grad v peskovniku. Prav zato mora biti razčiščena odgovornost najvišjega vodstva za zagotavljanje kakovosti. Če je razvit nov proizvod, je treba določiti odgovornost za zagotavljanje kakovosti v celotni organizaciji, in sicer za vsak korak posebej. Potrebno je zagotoviti, da obstaja sistem za zagotavljanje kakovosti in da so informacije dostavljene najvišje-

mu vodstvu na miren in hiter način. Da bi to zagotovili, priporočam postavljanje komitejev prečnih funkcij za razvoj novih proizvodov in drugega za zagotavljanje kakovosti, da omogočita ustrezno prečno funkcionalno vodenje.

Postaviti svoj lasten sistem za prečno funkcionalno vodenje.

Japonska industrija ima togo navpično strukturo ukazovanja od vrha navzdol. Horizontalne komunikacije so pomanjkljive, pri čemer jih toga razmejitve še ovira. Ena od točk, ki je poudarjena pri celovitem obvladovanju kakovosti, je horizontalno komuniciranje med sektorji. Japonska industrija je zelo podobna zavesi, ki visi v odprtini vrat z napisom trgovine, običajno je dvakrat deljena, da bi dala videz treh ločenih zaves. Visi lepo navpično, vendar nima običajnih horizontalnih niti. Pomanjkanje votka ali bolj integriranega vodenja je bila ena od pomanjkljivosti japonske industrije. Organizacija pomeni vtakati votek in to je mogoče napraviti s prečnim funkcionalnim vodenjem. Prečno funkcionalno vodenje mora biti uvedeno na področjih za kadre, zagotavljanje kakovosti, dobiček (stroške) in količino (datum odpreme).

Utrdi v lastni hiši nadzor, da je naslednji proces kupec, in poskrbi za ugotavljanje za vsak proces, ki sledi.

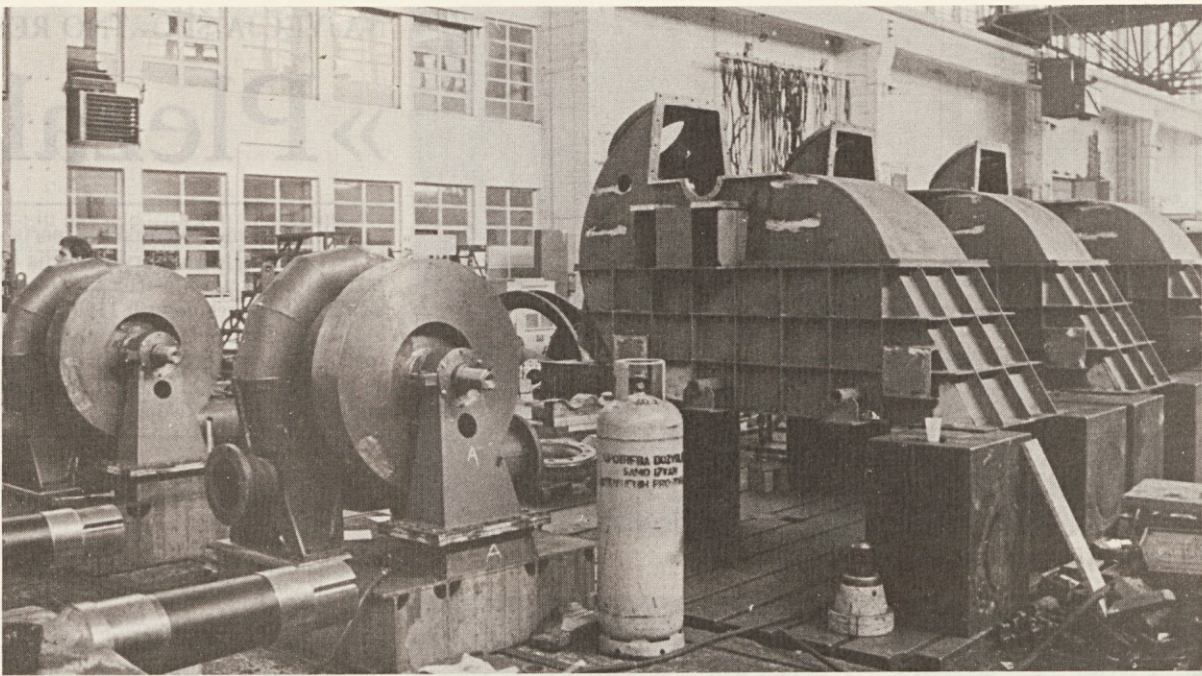
Eden od prvih principov OKA je zadovoljstvo kupca. Znotraj organizacije je kupec vedno proces, ki sledi. Če tak način mišljenja utrdimo v lastni hiši, se bodo zidovi sektaštva sesuli in svež veter bo zapihal po organizaciji.

V japonski industriji, tam, kjer je sektaštvo še močno, mora najvišje vodstvo stalno opozarjati vse zaposlene, da je naslednji proces kupec. Vsak predhodni proces se mora naučiti, da ustreže procesu, ki mu sledi. Zagotoviti mora kakovost proizvoda in kakovost dela. Če je to opravljeno, se lahko slišijo komentarji, kot so tile: »Po uvajanju OKA je organizacija postala bolj zračna.« »Vsakdo lahko zdaj odkrito govori.« »Zdaj imamo skupen jezik.« Še opozorilo strokovnim službam: Ne pozabite, da so »delavci na traku vaši kupci«.

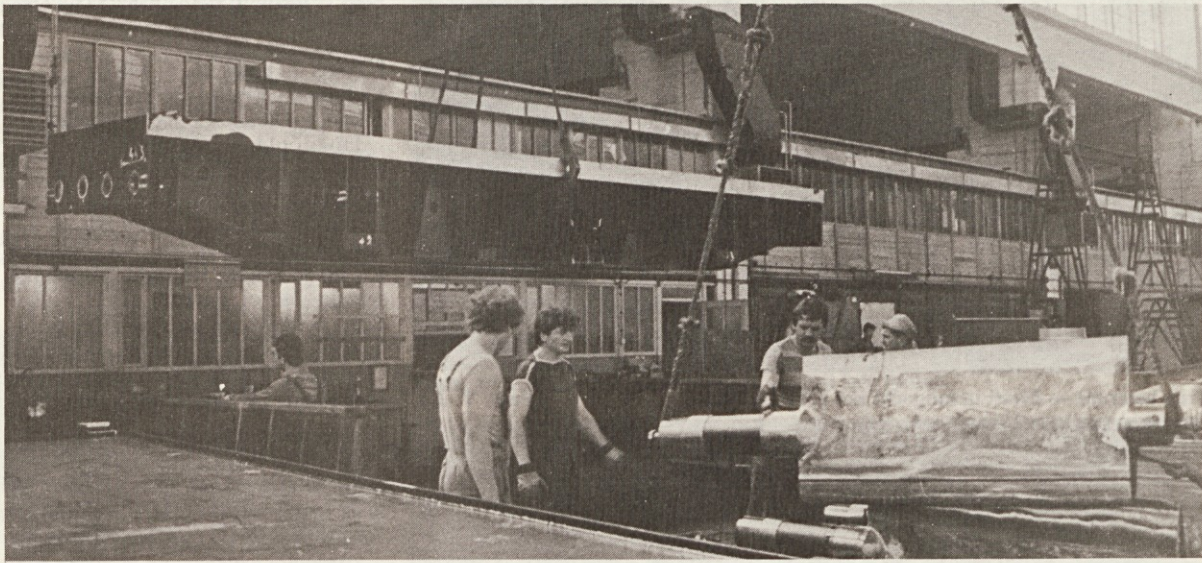
Najvišje vodstvo mora prevzeti vodenje pri preboju bojne črte.

V organizaciji hitro postanemo zadovoljni s trenutnim stanjem. To posebno drži za delavnice in službe (načrtovanje, razvoj, nabavo, proizvodnjo in trženje), ki so v svojem gledanju lahko »fevdalistične«. Ta naš čas je obdobje hitrih tehnoloških inovacij in konkurence po vsem svetu. Če najvišje vodstvo ne more prevzeti vodenja pri rušenju obstoječih ovir, bo njihova organizacija zaostala. Japonci jemljejo svarila kot resničnost in pravijo: »Previden človek potrkra z nogo ob kamnit most, preden ga prečka.« Problem našega časa je v tem, kako hitro lahko prečkamo most po tem, ko smo potrkali nanj z nogo. čas prevelike previdnosti je minil. Tisti, ki ne more vstopiti v novo obdobje s prečkanjem mostu (ne da bi potrkal), ne more biti na položaju najvišjega vodje.

Najvišji vodje morajo postaviti jasno začetne cilje in smernice z izodišči za skupine potrošnikov (vključujoč čezmorske), ki jim organizacija namerava ustreči: kakšne lastnosti naj ima izdelek po željah organizacije, ob kakšnih proizvodnih stroških, ob kakšni prodajni količini in kolikšen naj bo dobiček.

Tovarniška montaža malih hidroelektrarn, V ospredju sta dve Francisovi mali turbini za Kratovsko reko, vsaka z močjo 580 KW (Foto: E. L.)

Nizvodna hitra zapornica za HE Dubrava (en segment od petih) (Foto: E. L.)

Kako (ne)varne so litostrojske poti

V juniju smo bili priča dokaj nenavadni poškodbi v internem transportu.

Sodelavka se je okrog 14. ure namenila v obratno ambulanto Litostroj po industrijski cesti, ki pelje mimo modelne mizarne in prostora za nakladanje oziroma razkladanje. Ves čas je hodila po svoji desni strani. Ko je prišla v bližino modelne mizarne, se ji je z osebnim avtomobilom R 4 s povečano hitrostjo približeval sodelavec, ki je vozil od obratne ambulante Litostroj proti glavnemu vratarju. Nasproti prostora za nakladanje je voznik nenadoma močno zavrl, ker se je po njegovi izjavi ustrašil viličarja, ki je stal ob industrijski cesti z vilicami obrnjenimi proti cesti. Zaradi zaviranja je vozilo zaneslo na nasprotno stran vozišča v smeri proti nič hudega sluteči sodelavki, ki se je namenila v našo obratno ambulanto. Voznik je nevarnost direktnega trčenja skušal odvrniti z dodatnim zavijanjem v levo. To mu je sicer uspelo, vendar je avtomobil preskočil cestni robnik in se znašel na zelenici pred modelno mizarno, kamor se je že umaknila omenjena sodelavka. Avtomobil pa tudi na zelenici ni obmiroval, temveč se je prevrnil na levi bok in med prevračanjem s streho zadel sodelavko, da jo je odbilo več metrov stran v travo oziroma grmovje. Pri trčenju z avtomobilom je dobila težje telesne poškodbe, zaradi katerih so jo nemudoma odpeljali na Univerzitetni klinični center.

Voznik avtomobila se v tej nezgodi ni poškodoval, na avtomobilu pa je nastala precejšnja gmotna škoda.

Raziskava tega nezgodnega dogodka je pokazala, da je voznik krepko prekorachil hitrost, ki je dovoljena pri vožnji po industrijski cesti. Po njegovi oceni je vozil približno 30 km/h, na podlagi zavorne poti, ki je bila dolga okrog 10 m, pa je prometna milica navedla krepko višjo številko, in to od 50—60 km/h. Približno tako oceno je podal tudi voznik viličarja, ki je s svojim vozilom miroval ob industrijski cesti in vse opisano spremljal iz neposredne bližine.

Hitrost vozil na celotnem področju naše delovne organizacije je omejena na 10 km/h, kar je v skladu z 19. členom Pravilnika o varstvu pri vzdrževanju motornih vozil in prevozu z motornimi vozili (Ur. l. SFRJ 55/65). Na omejitve hitrosti opozarjajo voznike tudi posebni panoji, ki so nameščeni v bližini vstopnih mest.

S takim obnašanjem je voznik hujše kršil delovne dolžnosti, saj je s svojim divljanjem ogrožal življenje in zdravje sodelavcev in ne nazadnje tudi svoje življenje in zdravje.

Nepriprava hitrost je bila vzrok šte eni prometni nezgodi, ki se je pripetila že pred časom na skoraj istem mestu.

Vse tako izgleda, da je raven odsek industrijske ceste od servisa mimo modelne mizarne proti tovarni tehtnici pravi magnet za voznike, ki želijo preizkusiti moč motorja svojega avtomobila. V opisani smeri pa ima ta odsek ceste slabo preglednost, rečemo lahko tudi črno točko, in sicer na mestu, kjer imajo svoj prostor transportni delavci, ki delajo pri nakladanju oziroma razkladanju. Tega ni upošteval nek drugi naš sodelavec, ki je takrat vozil osebni avtomobil v opisani smeri, le da v avtomobilu ni bil sam.

Na sovoznikovem sedelu je sedela njegova sodelavka, ki je v hitri vožnji verjetno celo uživala. Ko se je avtomobil približal drugemu koncu stavbe, kjer je prostor za transportne delavce, se je izza stavbe pokazal viličar. Zaradi neprimerne hitrosti voznik osebnega avtomobila ni mogel preprečiti naleta. Viličar je avtomobil dobesedno nasadil na vilice, tako da je šla ena vilica dobesedno skozi spodnje desno platišče, druga vilica pa je razparala desna vrata. Zaradi sunkovitega ustavljanja je sodelavko vrglo naprej in je z glavo udarila v vetrobransko steklo ter si jo poškodovala.

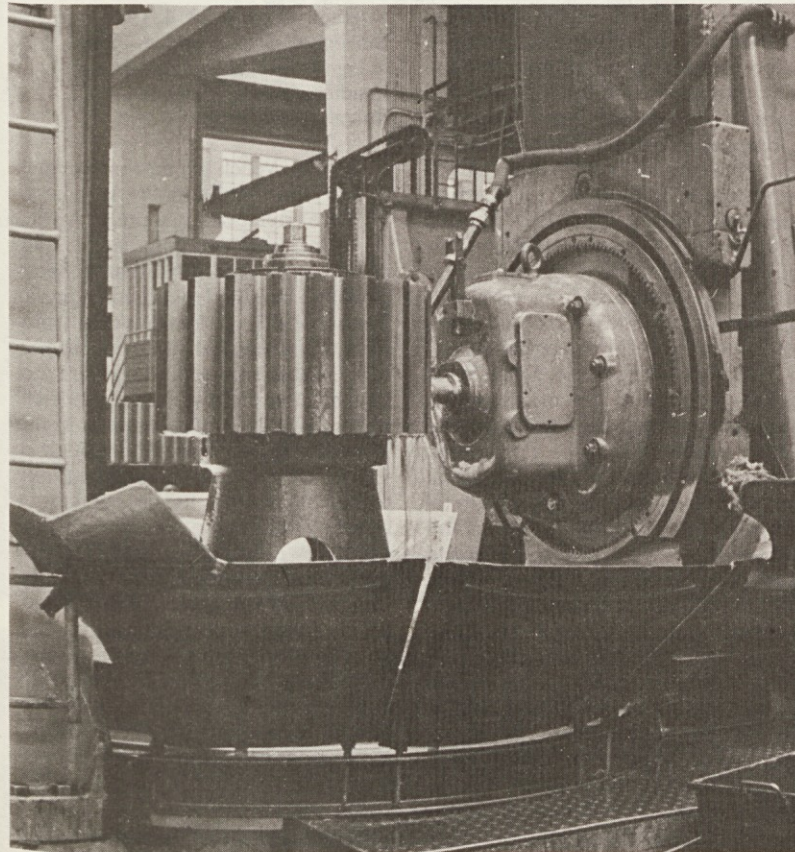
Imela je srečo, da je ni zadela vilica, ki je razparala avtomobil po desni strani.

Tudi pri raziskavi tega nezgodnega dogodka smo ugotavljali, da je bil glavni krivec neprimerna hitrost, ki je daleč preseгла dovoljenih 10 km/h.

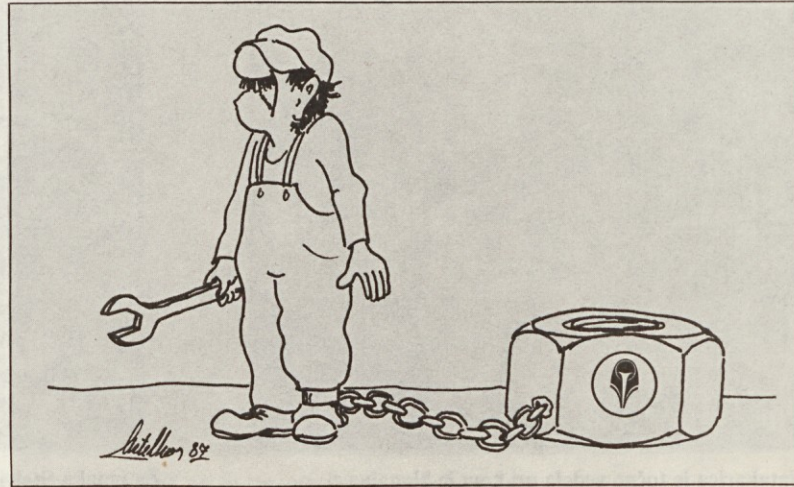
Iz obeh opisanih primerov sledi, da naše tovarniške poti kaj hitro postanejo nevarne, če se na njih znajdejo vozniki, ki ne upoštevajo omejitve hitrosti in dajejo prednost lastnim užitek pred svojo varnostjo in varnostjo svoji sodelavcev.

Mogoče pa smo do takega obnašanja nekaterih voznikov preveč popustljivi in njihovo odgovornost zaostriamo šele takrat, ko nekoga od nas že poškodujejo? Izgleda, da bo potrebno pogostejše segati po raznih neljubih ukrepih, ki bodo naše tovarniške poti naredili varnejše.

M. J.

Izdelava zobnikov največjih modulov (Foto: E. L.)

NAJVEČJA ŠPORTNO REKREATIVNA AKCIJA LETA 1987

»Plezalna« tura

Ob 100-letnici kolesarskega športa v Sloveniji in 40-letnici delovne organizacije TZ Litostroj je Kolesarska sekcija Litostroj pripravila do sedaj najzahtevnejšo rekreativno akcijo litostrojskih kolesarjev »PO DOLOMITIH«. Kolesarji so v osmih etapah prekolesarili 1100 km in se povzpeli na deset gorskih prelazov.

Na zahtevno pot se je večina pripravljala sama ali v manjših skupinah, tako da so najbolj zavzeti pred startom imeli opravljenih že 2000 in več kilometrov. Seveda so bili tudi takšni, ki so imeli prevoženih samo 200 km, kar pa na poti ni preveč motilo homogenosti ekipe.

Ekipo so sestavljali: starejši veterani nad 50 let, Alojz Fabčić, Andrej Grom, Jože Stankovič, veteran Peter Prezelj, mlajši veteran Srečko Pirman, Jože Rogelj, Janez Gladek, Rajko Grižon, Silvo Moderc, Branko Škoflek, Milan Svetelj in mladinci Vjekoslav Jantol, Simon Bunderšek, Andrej Levec in gost iz kolesarske sekcije PTT Vojko Turek, za spremljevalni avtomobil in prevoz opreme je bil zadolžen Borut Rihtaršič.

I. etapa — petek 26. 6. 1987
Ljubljana—Kranj—Tržič—Begunje—Jesenice—Kranjska gora—Planica.

Dokaj hladno vreme in hitro premikajoči nevihtni oblaki niso dajali veliko upanja, kljub temu, da nam je meteorolog Trontel zagotovil za naslednje dni lepo vreme. Na štartu ob 15. uri je uradni fotograf kolesarske sekcije Jantol naredil nekaj »gasilskih« posnetkov in že smo vrteli pedala proti Kranju in naprej po prelepi Gorenjski. V dobrih treh urah smo po oblačnem in razmeroma hladnem

vremenu prispeli v Planico, kjer nam je gospodar doma v Planici Vojko zaželel dobrodoščilo z izredno obilno večerjo. Nekateri doma najbolj »privezani« kolesarji so že prvi večer začeli izkoriščati »svobodo gibanja« in so pozno v noč igrali biljard.

II. etapa — sobota 27. 6. 1987
Planica—Tržič—Pontebba—Carnia—Tolmezzo—Villa Santina—Ampezzo—Forni di Sotto—prelaz Maurio—S. Vito

Že ob 6. uri 30 minut smo se vsi disciplinirano lotili zares obilnega in kalorij polnega zajtrka, ki nam je vtil novih moči navkljub hladnemu in oblačnemu vremenu. Pred startom nas je obiskal še predsednik komisije za šport in rekreacijo pri konferenci sindikata Dare Tržič, ki je na lastno željo in v naše zadovoljstvo ta dan spremljal našo karavano po začrtani poti. Dobro smo napredovali. Temni oblaki so se začeli razbijati in kot bi mignil smo imeli za seboj 110 km. Želodci so zahtevali svoje, zato smo se ustavili v prijetni vasi in »navalili« na nahrbtnike, kjer je imel svak svojo zalogo domače hrane, ki so jo skrbno pripravile žene, mame, dekleta... Zadišalo je po domačem pecivu pa tudi šilca domačega žganja se ni nihče branil. Dobro »podprti« smo hitro zavzeli prvi gorski prelaz Maurio (1300 m) in se spustili do S. Vite (Šentvid), kjer smo se odločili, da bomo po 170 km vožnje prenočili v prijazni vasi s številnimi penziji in hoteli. Uradna prevajalca Moderc za italijanščino in Prezelj za nemščino sta s pomočjo blagajnika Gladka poskrbeli, da smo za zmerno ceno dobili res idealne sobe s kopalnicami. Zvečer smo si skupaj ob vrčku piva in kupici sladoleda ogledovali vršace Autelaja (3265 m) in M. Pelma (3186 m) in se pogovarjali o prevoženih poti. Poslovlili smo se od Daretu in zgodaj legli k počitku, saj nas je čakala naporna gorska etapa.

III. ETAPA — nedelja 28. 6. 1987
S. Vito—Cortina—Pocol—prelaz Falzarego—Andraz—Arabba—prelaz Pordoi—Cannasei—Vijo—prelaz Costalunga N. Levante—Bolzano—Merano—Naturno

Izredno skromni zajtrk (brez kruha) nam ni vzel zagnanosti, saj nam je jasno vreme vtilo novih moči. Po osmih kilometrih smo imeli že prvi postanek v prebujajoči Cortini, kjer smo si ogledali prizorišče olimpijskih bojev. Ko smo se nekaj časa zaradi enosmernih poti vrteli po Cortini, smo se usmerili z višine 1224 m proti prvemu dvotisočaku — prelazu Falzarego (2105 m). Po dobri uri »zmerne« vožnje smo že stali na vrhu in si ogledovali okoliške vršace Dolomitov, ki so svoje koničaste vrhove molili iz debele snežne odeje. Spust je bil zahteven do višine 1500 m, kjer se je v hudi vročini začel »boj« z drugim prelazom preko 2000 m — Pordoijem. Seveda je bil tempo tu že bolj umirjen, saj je vročina opravila svoje, kljub temu, da nam je Rihtaršič veselo polnil bidone (kolesarske posode) z ledeno vodo, ki jo je bilo na celi poti dovolj, saj so Italijani poskrbeli za nešteto prijaznih vodnih izvirov, kjer se lahko vsak izletnik prijetno osveži. Na Pordoiu (2239 m) kljub višini ni bilo hladno, zato smo kar tu pomalicali. Po daljšem počitku smo morali naprej, saj nas je čakal še prelaz Costalunga (1753 m), na katerega smo juršali iz Viga (1380 m). Ker smo bili že pravi gorski vozniki, nam tudi ta prelaz ni delal težav, večje pa so se pojavile, ko smo se spustili po dobro speljani

cesti v Bolzano na višino samo 262 m (nižje kot je Ljubljana — 300 m). Ni treba poudariti, da so nekateri drveli in dosegli hitrosti do 90 km/h. Vožnja po ravnini je bila zaradi hude sopare neprijetna in znoj je tekel v potokih. Nekateri so zahtevali počitek.

Iz Merana smo se dvignili do cilja etape Naturna. Izredno prijazni lastnik penziona nam je skuhal nekaj juhic, ki smo jih imeli s seboj, pa tudi piva se nismo branili. Bil je tudi praznični dan. Na vseh okoliških vrhovih so goreli kresovi. Naš pevski zbor z Levcem na čelu pa ni imel veselja do petja — verjetno so ga zgubili na klancih in vsi smo zgodaj — zelo zgodaj legli k počitku.

IV. etapa — ponedeljek 29. 6. 1987
Naturno Spondigna—Gomagoi—prelaz Stelvio—Bormio—Tirano—Bianzone.

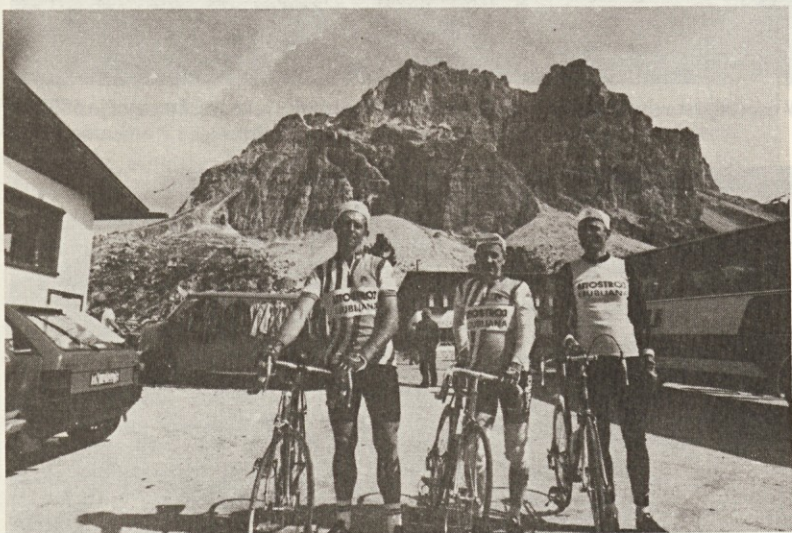
Po obilnem zajtrku smo po lepem poletnem jutru zavrteli pedala proti cilju naše odprave prelazu Stelvio (2757 m). Iz Spondigne (885 m), kjer smo v trgovini nabavili vso potrebno prehrano, smo se začeli po 28 km dolgi gorski cesti dvigati nekaj manj kot 2000 m višje. Rogelj, Škoflek in Turek so močno potegnili, vsi ostali pa smo pričeli zmerno vrteti pedala. Najlepša gorska cesta Evrope, kot jo reklamirajo Italijani, s svojimi 50 serpentinami, je vztrajno dvigala kolesarje višje in višje. Na višini 1800 m se nam je odprl res lep pogled na sam prelaz — na večni sneg in ledenik. Vsak se je sam boril s cesto, z vsakim ovinkom posebej. Veliko znoja je bilo potrebno, da je Rogelj kot prvi po dobri uri in pol sestopil iz jeklenega konjička dobrih 9 minut pred Turkom. Seveda so ostali še uro in pol »kapljali« na vrh in v žarečih očeh se je videlo, da je vsak vesel svojega uspeha ne glede na dosežen čas. Priznanje gre Bunderšku, ki je svojega starejšega kolega iz tozda Prezlja celo pot spodbujal in sta skupaj zavzela cilj. Kar je res, je res! Bili smo utrujeni, zato nam je novica, da je prelaz Gania (2621 m) neprevozen, prišla kar prav, kljub temu da smo morali narediti ovinek, dolg celih 80 km. Po dveh urah počitka smo se spustili v znano zimsko športno središče Bormio (1224 m) in nadaljevali proti Tiranu. Tu smo se ustavili in Moderc je s svojim znanjem italijanščine kmalu našel primeren penzion — po posredovanju lastnikov žene, ki je doma iz Zagreba. Tu smo si privoščili domačo mineštro, nekateri pa za zmerno ceno tudi zrezkov — saj poznamo rek, da prazna vreča ne stoji pokonci, posebno če jo naslednje jutro čaka močan vzpon na Aprico.

V. etapa — torek 30. 6. 1987
Bianzone—prelaz Aprica—Ponte di legno—prelaz Tonale—Male Fondo — prelaz Mendola—Bolzano—Cardano

Ker smo vedeli, da moramo ovinek 80 km delno nadoknaditi, smo ob 6. uri 30 že vrteli pedala na prelaz Aprica (1176 m), kjer smo si nabavili novih zalog konzerv in kruha in hitro nadaljevali po izredno lepi dolini na prelaz Tonale (1883 m), kjer je veliko smučišče. Tu so nas Italijani prvič razočarali. Ustavili smo se pred restavracijo, ki je bila zaprta in se namestili v njeni bližini. Kmalu je prišel lastnik, ki nas je vodil. Seveda nam ta dogodek ni vzel dobre volje, saj smo imeli čudovito sončno vreme, vse je potekalo v redu, nismo imeli okvar ali celo poskod. Ta dan nas je čakal še prelaz Mendola (1363 m), ki pa že prekaljenim borcem s svojimi »zobmi« ni mogel do živega kljub peklenski vročini, ki se je še stopnjevala, ko smo se na hitro spustili za več kot 1000 m nižje v Bolzano. Vožnja po mestu in iskanje poti za Bressanone sta nas res izčrpala, tako da smo se samo nekaj kilometrov iz Bolzona ustavili kar v penzionu na kmetiji, ki je bila ob cesti. Tu so nam ponudili prijetno bivanje, v domačem sadovnjaku pa še bazen s prijetno toplo vodo. Kmalu smo planili

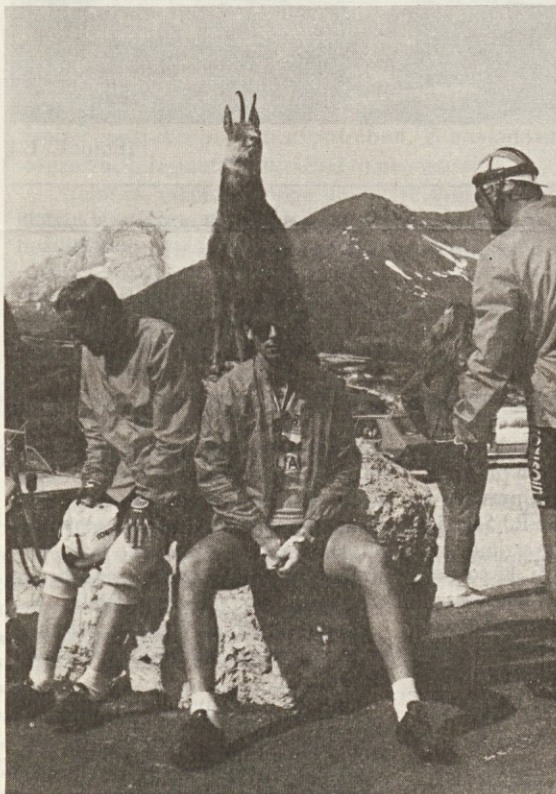

Vsi pogumni in veseli kolesarji nad serpentinami Stelvia.

Trije veterani — čvrsti in mogočni kot gora za njimi

(Foto: V. J.)

Najvišji je pravi gams.

Andrej Levec nam je bil za kažipot.

Natakarica je točno vedela pri kom je blagajna.

Za junaka Stelvia — Simona še 300 m do cilja.

naših kolesarjev

na makarone — italijansko specialite-to in jih zalili s pivom. Po 170 km razgibane ceste in po hudi vročini je kmalu v vseh sobah zavladala tišina in samo tu in tam je kdo utrujeno smrčal.

VI. etapa — sredo 1. 7. 1987
Cardano—Bressanone—Brunica—Dobbiaco—Sesto—prelaz Croce Comelico—S. Stefano

Vsi smo bili veseli, da so glavni cilji naše odprave že za nami in da nam je vreme izredno naklonjeno. To jutro smo še po hladu prišli do Brunica in po krajšem počitku nadaljevali do prelaza Croce Comelico (1638 m). Da pa se Dolomitov ne bi spominjali samo po soncu, so se pod prelazom začeli zbirati temni preteči oblaki, ki so švigali sem ter tja. Nismo se ustrašili oblakov, kljub temu pa smo se ozirali v nebo. Prve debelejšje kaplje so nas prisilile, da smo se po skupinah skrili pod napušče prijaznih hiš, ker pa ni kazalo na kaj hujšega, smo se hitro dvignili po lepi gozdni cesti na prelaz, kjer pa je že močnejše deževalo. Ker je bil čas za kosilo in smo bili tudi pod streho, nas dež ni posebno motil — saj se je med kapljami pokazalo tudi sonce. Ura je tekla neusmiljeno naprej, tako da smo bili primorani kljub temnim oblakom nadaljevati našo pot. Že na sredini spusta pa je začelo močnejše deževati, padati je začela tudi sodra in takoj se je močno ohladilo. Spustili smo se po nevarno ozki cesti do prve vasi in si vsi prezeblji poiskali začasno zavetje pred nevihto, ki nas je opozorila, da se z vremenom v gorah ni dobro norčevati. Prehlada nas je rešil šofer, ki je iz avta potegnil domače žganje in ga razdelil med trepetajo-

če kolesarje. Nevihta se je kmalu unesla in odločili smo se, da se spustimo do S. Stefana kjer bo bolj toplo in lažje bomo našli prenočišče. V S. Stefanu smo se hitro namestili, ko smo se oprhali, preoblekli in spili še šilce domačega, da smo bili zopet skupina in pol. »Napadli« smo picerijo, kjer smo si privoščili nadražje pice (3200 din). Prav potihem vam povem, da je Gladek pojedel dve pici in da bi za stavo še štiri, a je njegovo gostijo preprečila gorenjska kri nekaterih prisotnih.

VII. etapa — četrtek 2. 7. 1987
S. Stefano—prelaz Cima Sappada—Ovaro—Villa Santina—Tolmezzo—Carnia—Pontebba—Trbiž—Planica.

Zopet nas je pričakalo sonce in veselih obrazov smo se zagnali v zadnje kilometre po Italiji. Seveda smo bili v mislih že v Planici in vsem je bila pred očmi velika porcija domače tople hrane, saj so se nam doručki, paštete in ribe že prikazovali v sanjah. Kot bi nas pritegnil magnet, smo »padli« v Trbiž, kjer smo opravili še obvezni »shopping« in se končno po dobrih 1000 km prevožene poti poslovili od Italije. Zopet doma — kako lep občutek, pa tudi prijeten sprejem v Planici. Večerja je bila obilna, a verjetno delno tudi pokvarjena, saj je dobra tretjina ekipe dežurala na stranišču celo noč, pa še na poti do doma.

VIII. etapa — petek 3. 7. 1987
Planica—Kranjska gora—Jesenice—Bled—Naklo—Kranj—Ljubljana

Zaradi želodčnih težav nekaterih udeležencev smo etapo začeli bolj pozno in bolj počasi, saj nismo hoteli tvegati in zadnji dan doživeti kakšne neprijetnosti ali celo poškodbe. Na

Bledu nas je eden zadnjih slovenskih slaščičarjev Šmon prijazno sprejel in iz svoje privatne zbirke nekaterim najbolj bledim nalil domačega brinjevca. Pospravili smo lepo število kremnih rezin in že smo vrteli pedala proti Naklem in Kranju do Medvod, kjer smo v gostilni »Na klancu« akcijo uradno zaključili. Ekipa se je razbila — nekateri v Škofjo Loko, drugi v Kamnik, večina pa proti Ljubljani. Zadnjič smo sedeli za skupno mizo in obujali spomine ter hvalili lepo vreme na poti.

Akcija je v celoti uspela in lahko smo ponosni, saj je bila to ena najbolj zahtevnih kolesarskih rekreativnih akcij v Sloveniji do sedaj. Posebno smo lahko ponosni na vse veterane, ki so vozili skupaj z mladimi in jim ponovno dokazali, da se da kolo odlično voziti ne glede na starost, samo trenirati je treba.

Seveda si vsi člani odprave zaslužijo iskrene čestitke, še posebno voznik spremljevalnega avta Rihtaršič, ki nam je bil v veliko pomoč in je brez jeze prenašal naše kolesarske »muhe«. Hvala blagajniku Gladku, ki je s skromnimi sredstvi delal čudeže, obema uradnima prevajalcema Modercu in Prezljju, Levcu, ki nam je kazal pot in Bunderšku za tovariško pomoč.

Zahvaljujemo se Doretu Trbiču za pomoč pri stikih s sindikatom, vodstvu tozda IRRP za spremljevalni avto in vsem delavcem Litostroja, ki so nas moralno podprli.

Na koncu še nekaj statističnih podatkov: V osmih dneh smo prevozili 1100 km, od tega 130 km čistega klanca, premagali smo 11,3 km višinske razlike in vsak kolesar je vsaj 220 tisočkrat zavrtel pedala na jeklenem konjičku.

Mat'r, smo lačni.

Veste, to je še mladič, kako težko bi dvignil šele mater.

Peter Prezelj: »Stran od mojega kolesa!«

Končno na cilju.

Po končani vožnji pa za spremembo še malo brez koles.

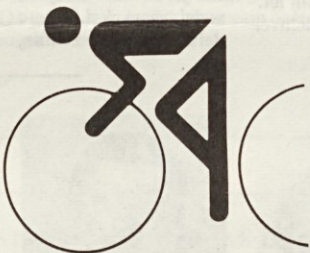
Slovenija kolesari

Kolesarska zveza Slovenije — odbor za množičnost — organizira zanimivo akcijo za ljubitelje zmerne rekreacije na jeklenih konjičkih, katere namen je približati delovnim ljudem prednosti redne vadbe.

Trimska akcija je namenjena vsem — od najmlajših do najstarejših, še posebej pa družinam. Kolesarska zveza je pripravila seznam prog z izhodiščem v Ljubljani ter kontrolnimi postajami. Poudariti je potrebno, da se ni obvezno držati njihovih prog, ker je izhodiščna

točka lahko bivališče posameznika, progo pa si izbira vsak samostojno, le da mora na določenih postajah žigosati kartonček, ob daljši progi pa lahko tudi večkrat na različnih postajah.

Žigosanje kartončkov je potrebno, saj bodo ob izpolnjevanju pogojev podeljena tudi priznanja:

Kolesarimo skozi vse leto po lastni izbiri poti in časa

AKCIJA
KOLESARSKE ZVEZE SLOVENIJE

VELIKA MEDALJA:

- družina
- 5 voženj, od tega ena nad 50 km
- posameznik
- 5 voženj, od tega tri nad 50 km

MALA MEDALJA:

- družina
- 3 vožnje, od tega ena nad 50 km
- posameznik
- 5 voženj, od tega ena nad 50 km

Do sedaj so v okolici Ljubljane naslednjega žigosna mesta:

Iški Vintgar — gostišče v Iškem Vintgarju Bistra — gostišče Ines Zrimšek, Pekel — gostišče Matija Mazi, Goričane — gostišče Goričane ali bife Kopališče, Horjul — gostilna Prebil, Vrhnika — gostišče Močilnik, Ulovka — gostišče IUUV, Polhov Gradec — gostilna pri Pratkarju, Topol — gostišče, Krumperk — gostišče Jamarski dom, Crnigrob — gostišče, Vodice — gostilna Šabjan, Zbi-lje — gostišče Jezero, Skaručna — go-stišče Žagar, Cerklje — gostilna Pri Kernu, Komenda — gostilna Jerman, Črnivec — gostišče Mejaš, Vače — go-stišče v Vačah.

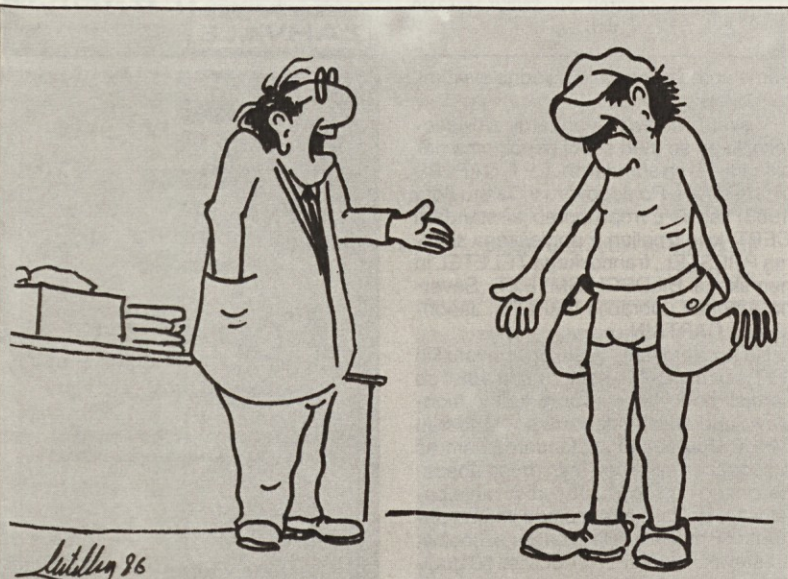
Pratkarju, Topol — gostišče, Krumperk — gostišče Jamarski dom, Crni grob —

Od Kolesarske zveze Slovenije smo dobili 30 žigosnih kartončkov in spiske žigosnih — kontrolnih postaj, ki jih bomo razdelili zainteresiranim delav-cem. V primeru večjega zanimanja bo-mo dobili še dodatni material.

Kartončke in vse ostale informacije nudi tovariš Janez Gladek (tel. 2025).

Milan Svetelj

Za dobro voljo

Na morju boste moderni le s takimi kopalkami!

Aforizmi

Ni važno, kakšen pas imate, ampak koliko je stisnjen.

Nisem nor, da bi bil pameten.

Prazne glave je najlažje spraviti v resonanco.

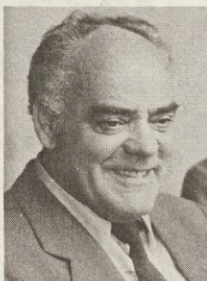
Iz nizkih pobud se je visoko povzpel.

Odšli so v pokoj

V aprilu se je od nas poslovil in odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec in strokovnjak za montažo Franc SELAN.

V Litostroj je prišel leta 1953 in začel delati v delavnici prototipov. Kasneje je bil delovodja montaže črpalk, zatem pa vse do upokojitve nadzornik zunanje montaže.

Njegove odlike — delavnost, odločnost, natančnost in odgovornost so prišle do polnega izraza pri njegovem dolgoletnem delu. To še posebej velja za iznajdljivost, ki je pri terenskem delu, katerega je opravljal doma in v tujini, še kako potrebna. Ni bilo dela in zadolžitve, ki bi se mu zdela pretežka ali

nemogoča, zato smo bili ob vsakem delu, ki smo mu ga zaupali, prepričani v uspeh.

Želimo mu, da bi v krogu svoje družine, kateri je bil zaradi terenskega dela pogosto odtegnjen, še dolgo časa užival sadove svojega dela.

Sodelavci iz TOZD Montaža

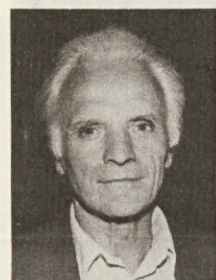
V pokoj je odšel tovariš Franc OSREDKAR, ki je bil vrsto let član našega kolektiva. Kot jedrar je v livarni sive litine delal najzahtevnejša jedra za dizel motorje in kot strokovnjak na svojem področju je vzgojil vrsto mlajših sodelavcev, ki nadaljujejo njegovo delo.

Ceprav bi bili veseli, da bi še ostal z nami in nam pomagal izpolnjevati planske obveznosti, mu ob njegovem odhodu

želimo še dosti zdravih in zadovoljnih let v krogu družine.

Sodelavci iz livarne sive litine

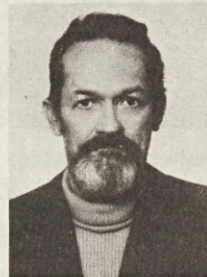

Junija je odšel v pokoj naš sodelavec Franc BRUS. V Litostroju se je zaposlil leta 1975, delal pa je pri montaži in preizkušanju ladijskih dizel motorjev. Bil je prijeten sodelavec, poln volje do življenja. Ob odhodu v pokoj mu želimo, da bi tak ostal še vnaprej.

Sodelavci iz montaže dizel motorjev

Aprila se je upokojil Stane FRELIH, Litostrojec od leta 1960, eden izmed pionirjev proizvodnje dizel motorjev. Delal je pri montaži kompresorjev in dizel motorjev. Bil je marljiv in zelo dober VK monter, ki je svoje bogate izkušnje rad prenašal na mlajše sodelavce.

Zahvaljujemo se mu za ves trud in mu želimo, da bi še dolgo sreč-

no užival sadove svojega dela.

Sodelavci iz montaže dizel motorjev

Maja smo se poslovili od našega sodelavca Ignaca KOMUTARJA, zaposlenega v enoti elektrovzdrževalnih strojev in naprav TOZD IVET. Tovariš Komutar je bil pri nas zaposlen od 1970. leta.

Ob odhodu v pokoj smo mu ob prijetnem vzušju zaželeli sreče in zdravja tudi vnaprej, obenem pa se mu še enkrat zahvaljujemo za

vse delo, ki ga je opravil v Litostroju.

Njegovi sodelavci iz tozda IVET

V maju smo se prisrčno poslovili od tovariša Rafela DORNIKA »AMERIKANCA«, ki je odšel v zaslužni pokoj.

V Litostroj ga je leta 1969 pripeljala njegova velika ljubezen do avtomobilov, v takratno »Proizvodnjo avtomobilov«. Opravljal je dela in naloge delovodje avtomontaže vse do ukinitve PA. Toda ostal je zvest avtomobilu in nadaljeval delo v novo ustanovljenem tozdu PTS kot »vodja voznega parka« in delovodja električarjev.

Sodelavci se bomo našega Amerikanca še dolgo spominjali in ga pogrešali kot vedrega in

vedno pripravljenega pomagati vsakomur. Prepričani pa smo, da bo poln energije navkljub težavam, ki ga obkrožajo, našel moč, da bo še dolgo užival sadove svojega minulega dela.

Da bi bili tako, mu želijo njegovi sodelavci iz tozda PTS.

Maja smo se poslovili od naše sodelavke Elizabete VARGA, ki je bila invalidsko upokojena. Skoraj 12 let je delala kot sobarica v samskem domu I.

Želimo ji, da bi v krogu svoje družine preživela še mnogo lepih let.

Sodelavci

Franc PROSEN je prišel v Litostroj 3. 5. 1949 in se zaposlil v mehaniški obdelavi kot strugar. Tu je s krajšo prekinitvijo enega leta opravljal najzahtevnejša strgarska dela vse do leta 1976, ko je bil zaradi zdravstvenih razlogov premeščen v izdajo merilnega orodja. Vse do upokojitve je s svojo odgovornostjo skrbel, da je bilo merilno orodje vedno prekontrolirano in brezhibno

za uporabo. Sodelavci mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva v poklju.

Konec junija se je od nas poslovila ter odšla v pokoj tovarišica Pavla SMOLEJ.

V DO je prišla že leta 1946 v KSS, kjer je delala vse do leta 1952, nato pa zaradi varstva otrok za 10 let prekinila delo.

Leta 1962 se je ponovno zaposlila v tozdu ZSE, kjer je delala do leta 1958 kot referent v oddelku samskih domov.

Od leta 1985 pa vse do upokojitve je bila vodja samskih domov in snažilne skupine. Svoje delo je opravljala vestno in zelo odgovorno.

Spominjali se je bomo kot zelo dobre de-

lavke, najboljše prijateljice ter dolgoletne funkcionarke in družbenopolitičnih organizacijah.

Iskrena ji hvala za ves trud in opravljeno delo.

Sodelavci iz tozda ZSE

V maju 1987 je odšel v pokoj Nikola HORVAT, pripravljalec peska v jeklovivarni. Pri nas se je zaposlil leta 1955 kot čistilec ulikov in to delo opravljal zelo uspešno do leta 1980.

Zaradi nezgode pri delu je postal invalid III. kategorije in bil premeščen na dela in naloge priprave peska.

Tu je delal vestno in pridno, tako da je veliko prispeval k uspešnemu delu našega obrata. Za njegov trud se mu za-

hvalujemo in mu želimo še veliko srečnih let v zaslužnem poklju.

Sodelavci iz tozda PUM

V pokoj je odšel naš dolgoletni sodelavec Stane ISTENIČ, skupinovodja talilcev v livarni sive litine.

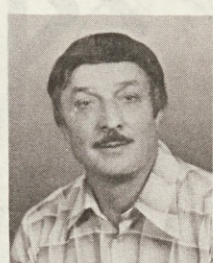
V naši livarni je opravljal težka zahtevna dela. Vrsto let je opravljal delo talilca, v zadnjih letih pa je bil skupinovodja talilcev.

Vsa dela je opravljal vestno ter zavzeto in kot tak je bil vzor mlajšim sodelavcem. Vsi, ki smo delali z njim, mu želimo,

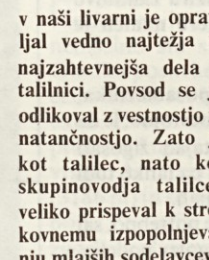
da bi dolgo užival zaslužni pokoj.

Sodelavci

V aprilu je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec Ivan HOČEVAR, skupinovodja talilcev v livarni sive litine.

V več kot 33 letih dela

Vsi mu želimo še veliko zdravih dni in da bi še dolgo užival zaslužni pokoj.

Sodelavci

Po 23 letih dela v livarni sive litine je aprila šel v pokoj talilec Stane ŽUNTER. V teh letih je opravljal različna dela, tudi najtežja, vedno je priskočil sodelavcem v pomoč.

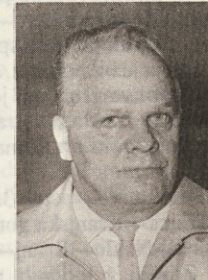
Vsi, ki smo delali z njim, mu želimo, da bi še dolgo užival zaslužni pokoj.

Sodelavci

Po 11 letih dela kot talilec v livarni sive litine je v mesecu aprilu zaradi posledic bolezni odšel v invalidski pokoj naš sodelavec Leon ZORE.

Ob upokojitvi mu želimo še veliko zdravih in veselih let.

Junija letos je odšla v zaslužni pokoj naša dolgoletna in vestna sodelavka tovarišica Nevenka POPOVIČ.

V Litostroju se je zaposlila 11. 1. 1960 in delala predvsem na obratunu OD.

Ob njenem odhodu se ji zahvaljujemo za njen trud in natančnost in ji želimo še veliko zdravja in zadovoljstva.

Sodelavci iz tozda MONTAŽA

Junija je odšla v pokoj tovarišica Marija OMEJC iz tozda Zunanja storitvena enota. V Litostroj je prišla že leta 1965, v delavski restavraciji vse do upokojitve opravljala dela knjigovodje.

Kolektiv tozda ZSE ji želi še veliko zdravih dni!

Zahvale

Ob mojem odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem iz tozda IVET za poslovitve in lepa darila, kar mi bo trajen spomin. Zelo sem bil vesel pozornosti, ki ste mi jo s tem izkazali. Zahvaljujem se tudi inž. Antonu Papežu in inž. Juretu Remihu za tople besede in lepe želje ob moji poslovitvi.

Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in zdravja.

Anton ŠUŠTAR

Vsem, ki so pomagali in sodelovali na slovesnosti ob mojem odhodu v pokoj, se najlepše zahvaljujem. Še posebno se zahvaljujem tovarišu Sabolu za prisrčne poslovitve besede, vsem ostalim delavcem PZO, predvsem pa delavcem kontrole pa hvala za praktična darila, ki me bodo vedno spominjala na dolga leta, ki sem jih preživel v Litostroju.

Vsem želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Anton Kajdiž

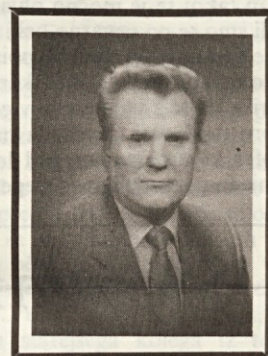
Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem vsem prijateljem in sodelavcem za dolgoletno in iskreno sodelovanje. Prav tako prisrčna hvala vodstvu tozda PZO in sindikalni organizaciji za poslovitve besede ter vsem sodelavcem za spominsko darilo.

Janez Jaklin

Ob smrti moje mame Rozalije ŠTIRN se najlepše zahvaljujem sodelavcem in Montaze dizelskih motorjev za darovano cvetje, izrečena sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Vinko Štirn

V spomin

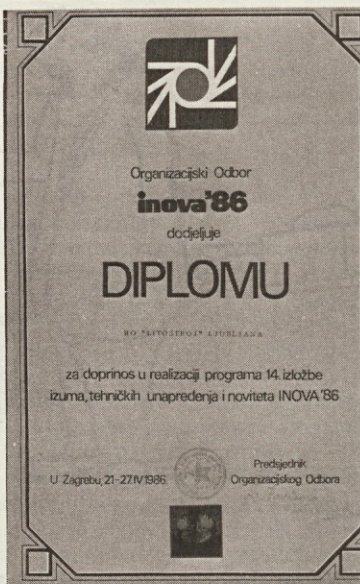

Ob prerani izgubi mojega moža in očeta Franca ŠKRABA se zahvaljujem vsem sodelavcem tozda PUM za izrečena sožalja, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala litostrojski godbi za zaigrane žalostinke, govorniku Vladimirju Besednjaku za tako lepe poslovitve besede, kakor tudi vsem ostalim, ki so tako ali drugače počastili njegov spomin.

Posebej sem globoko hvaležna družini Stenkovič — Milenku in njegovi ženi Stanki za njuno pomoč in moralno oporo, ki sta mi jo nudila v najtežjih trenutkih.

Žena Elizabeta s hčerko Meto

DIPLOME priznanja
ZAHVALE

VIDEO

SODOBNI
KOMUNIKACIJSKI
SISTEMI

Piše: P. Poženel

Faksimile komunikacije so za sedaj v Evropi še slabo uveljavljene, vendar bodo v prihodnjem obdobju v večji meri kot doslej dopolnjevale možnosti za prenos besedil in risb. Zdaj so v uporabi faksimile aparati prve generacije, izdelani po navodilih CCITT (Mednarodni posvetovalni komite za telegrafijo in telefonijo). Za prenos teksta in risb na A4 formatu potrebuje 6 minut. Jih pa že nadomeščajo aparati druge generacije, pri katerih je čas prenosa prepolovljen (3 minute za A4 format). Še novejša izvedba aparatov tretje generacije, ki tudi že obstajajo, seveda delujejo še hitreje; A4 format prenesejo v eni minuti. Razvoj aparatov gre v dve smeri; prvo smer predstavljajo razmeroma dragi in popolnoma avtomatski stroji, ki delujejo brez operaterja, kot predstavnik druge smeri pa srečujemo enostavne in poceni terminale za domačo uporabo. Faksimile služba naj bi se tudi povežala z drugimi službami za prenos besedil, kar bo seveda bistveno vplivalo na njeno razširjenost.

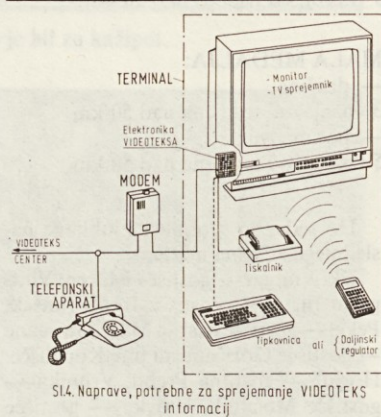
Za faksimile tehniko vlada pri nas že nekaj let precejšnje zanimanje, ker pa nimamo nobenega domačega proizvajalca faksimile aparatov, se ta dejavnost ne more razširiti. Kljub temu pa pričakujemo, da se bo faksimile od letos naprej hi-

tro razvijal. PTT služba predvideva naslednje naraščanje števila priključkov:

Leto	Število faksimile priključkov	Indeks
1986	16	100
1990	70	438
1995	290	1913
2000	1000	6250

Videoteks

Uspešnost teleteksta in možnosti, ki jih prinaša uporaba te komunikacijske tehnike, so razlog istočasnega razvoja videoteksa. Gre za popolnoma nov informacijski sistem v okviru poštne službe. Tudi videoteks prenaša pisane in grafične informacije, ki jih sprejemamo na zaslonu monitorja ali navadnega televizijskega sprejemnika. Slednji pa mora imeti videoteks dekodir; ta je v sprejemniku bodisi že vgrajen, ali pa ga vgradimo dodatno. Medtem ko teletekstske informacije sprejemamo v povezavi s televizijskim signalom in so zato dostopne vsem naročnikom, ki dobro sprejemajo prvi program ljubljanske televizije, pa lahko sprejemajo videoteks le tisti naročniki, ki

se preko telefonskega omrežja z modemom vključijo na videoteks računalnik. Zvezo z videoteks centrom vzpostavimo s telefonom, tipkovnico pa nam potem omogoča komuniciranje po telefonskem vodju. Informacije, ki jih center posreduje, vidimo na zaslonu prikazovalnika. Računalnik videoteksa centra razpolaga s podatki splošnega pomena, kot so na primer številke telefonskih naročnikov, PTT informacije, vozni redi, pa vremenski podatki, stanje cest, podatki knjižnic, kuharska navodila in podobno. Bolj specialni podatki, denimo bančne informacije, podatki o gospodarskih organizacijah, trgovini, turizmu, zavarovalništvu in drugi pa sodijo v domeno računalnikov posameznih organizacij, ki so vključene v videoteks sistem. Ti računalniki predstavljajo informacijske centre ali dajalce informacij, ki jih organizacije

same sproti oskrbujejo z vedno svežimi, najnovejšimi podatki.

V svetu imamo tri standarde za videoteks, ki pa so med seboj popolnoma neskladni. To so standardi CEPT, NAPLPS in CAPTAIN. Po dogovoru v Cannu (leta 1983) naj bi v Evropi uporabljali standard CEPT, ki je izpeljan iz angleškega sistema PRESTEL, francoskega TELETEL in nemškega BILDschirmTEXT. Severna Amerika uporablja NAPLPS, Japonska pa CAPTAIN.

Na posvetovanju vseh jugoslovanskih PTT služb v Dubrovniku marca 1984 so sprejeli dogovor, da bomo tudi v Jugoslaviji uporabljali videoteks po standardu CEPT. Uporaba tega standarda namreč omogoča pisanje črk, ki jih druge abecede nimajo (ž, š, č, ć), pa tudi pisanje besedila v cirilici. Na razpolago imamo približno 68 malih in velikih črk ter 60 simbolov, 10 števk, 14 znakov in ločil ter 60 grafičnih znakov. Vsaka stran videoteksa je lahko sestavljena iz 24 vrstic besedila, v vsaki vrstici pa je lahko največ 40 črk, znakov ali števk, in to v osmih različnih barvah.

Uporaba videoteksa zahteva telefonski aparat, modem in terminal.

Telefonski aparat standardne izvedbe nam služi za povezavo z videoteks centrom in preko njih z informacijskimi. Najprej po telefonu pokličemo videoteks center, iz katerega želimo dobiti informacijo (vsak center ima svojo telefonsko številko). Ko dobimo zvezo, napišemo s tipkovnico našega terminala svojo naročniško številko; s tem dobimo dovoljenje za dostop do vseh javnih informacij, s katerimi razpolaga center.

Izleti v velikem srpanu

Ta mesec bomo imeli dva društvena izleta (malo časa si moramo vzeti tudi za morje...). Obakrat pa bomo šli visoko, v osrčje naših lepih gora in se nam torej obetajo res lepa doživetja. Morda se bo šele ob tako privlačnih namembnih točkah kdo spomnil, da za letos še ni poravnal planinske članarine. Popusti v kočah so omembe vredni in se že z dvema, tremi izleti članarina »izplača«...

Na programu sta naslednja izleta:
23. in 24. avgust: TRIGLAV!! Nikoli ga ne bomo zanemarili v naših letnih načrtih, saj se še vedno najde kdo, ki še ni bil na tem našem ponosu, kar pa takoj izrabijo vsaj trije drugi, ki so že bili, z veseljem pospremijo novince, da ga potem na vrhu »s štrikom po riti«... Vodnika: Marinček, Šarf.

23. in 30. avgust: VRTAČA — CELOVŠKA KOČA. To področje poznamo nekoliko manj, kar pa bi morala biti še dodatna stimulacija. Sicer pa bi bila zadosten razlog za prijavo že sama simpatična vodnika: Vika Miklavčič in Stane Vogelnik!

Upokojenci v Fiesi

Tudi letos je Litostroj organiziral srečanje za svoje nekdanje sodelavce-upokojence.

Štiri dni so preživel na morju, v do-bri stari v zelenju skriti Fiesi, ki je z veseljem pričakala svoje goste. Letošnje srečanje je bilo v juniju in ne v septembru kot prejšnja leta.

Sezono v počitniškem domu smo letoš prišli že nekoliko prej, prvi gosti pa so bili prav naši upokojenci, ki so bili v Fiesi v petih izmenah v času od 11. do 26. junija.

Vseh pet izmen je bilo zasedenih in tako sta v vsaki izmeni proti Fiesi od-peljala po dva Alpetourjeva avtobusa. Vabilu se je odzvalo polno število upokojencev: nekaterih znanih obra-zov, ki so se izleta udeležili v prejšnjih

moupravnih organov DO ter njihovi nekdanji sodelavci in se z njimi zadr-žali v pogovoru o tovarni, o delu, po-slovanju...

Dnevi v Fiesi so hitro, kar prehitro minili. Upamo, da so bili z našo orga-nizacijo in izletom v Fiesi zadovoljni, da je vsak udeleženec našel nekaj za sebe in da je dneve preživel lepo in prijetno. Upamo in v zadovoljstvo nam je, če je bilo tako.

Ob koncu naj zaželim vsem upoko-jencem veliko zdravja. In če bo zdrav-je dopuščalo ter če ste bili zadovoljni, želimo, da se drugo leto zopet sreča-mo.

Prisrčno vabljeni!

Anica R.

Srečanja upokojencev v Fiesi so vedno vesela — pesmi tudi letos ni manjkalo (Foto: K. G.)

letih, ni bilo videti, bilo pa je tudi veliko novih, ki so letos prišli prvič.

V program bivanja smo vnesli mar-sikaj novega. Vsak udeleženec sreča-nja je imel možnost kopanja v zapr-tem bazenu hotela Bernardin. Prav zaradi te novosti v letošnjem letu ni bilo vožnje z ladjo, saj se je večina naših upokojencev z njo že peljala.

Vse dni od 11. pa do 26. 6. 1987 je v Fiesi z našimi upokojenci preživel harmonikar tovariš Franc Grabnar, ki je poskrbel, da so bili dnevi in večeri prijetnejši in veseli. In prav je bilo ta-ko, saj ko se zasliši harmonika, hitro zadoni prelepa domača pesem, vsak pozabi na svoje tegobe in skrbi ter sproščeno zapoje in zapleše.

Z vsako izmeno je bil tudi spremlje-valet (vodič), ki je skrbel, da so naši upokojenci srečno prispeli v Fiesi, bil vse dni z njimi in jih prav tako zopet pospremil nazaj v Ljubljano. Tudi osebe v počitniškem domu se je trudi-lo in skušalo ustreči željam gostov.

V vsaki izmeni so upokojence pozdravili predstavniki DPO in sa-

Taaaaaaakegale jurčka je našla Mar-ica v okolici Lukovice in to že za prvo-majske praznike! Težak je bil 62 dag (in ni bil nič črviv!)

Naslovnik neznan

V juniju je bilo vrnjenih 32 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi:

Mesud Aleškovič, Poljanski nasip 40, 61000 Lj.; Vladimir Bašič, Verovškova 170, 61000 Lj.; Vjekoslav Čorković, Do-lenjska c. 33, 61000 Lj.; Stojan Djordje-vič, Kebetova 17, 61000 Lj.; Ivan Fur-jan, Log 94, 61351 Brezovica; Šefik Hašibašić, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Maja Jurančič, Rožna dolina C. VII. 50, 61000 Lj.; Senad Jusić, Rimska c. 10, 61000 Lj.; Alojz Kanc, Bratislavka 39, 61000 Lj.; Jakov Klarič, Notr. gorica 245/A, 61351 Brezovica; Emilija Levec, Mucherjeva 3, 61000 Lj.; Tončka Lozar, Litijska 188, 61261 Dobrunje; Rajko Mandelj, Gor. vas pri Čatežu 3, 68210 Trebnje; Grozdan Mandić, Tovarniška 57, 61000 Lj.; Asim Mehić, Trg okt. rev. 16, 61000 Lj.; Ljubo Novak, Andreaševa 14, 61000 Lj.; Janez Oblak, Stari vrh 25, 68210 Trebnje; Anton Perhaj, Društvena 2, 61000 Lj.; Marica Pervan, Hranilniška 10, 61000 Lj.; Marjan Po-renta, C. na Prevoje, 61210 Šentvid; Franc Progar, Rimska 11, 68210 Treb-nje; Marjan Rot, Bratislavka 43, 61000 Lj.; Sead Sijamhodžić, Škofjeloška 16, 61230 Domžale; Josip Tadić, Smrtniko-va 4, 61000 Lj.; Kata Tomas, Hranilniš-ka 10, 61000 Lj.; Dursum Šlivar, Smrt-nikova 4, 61000 Lj.; Martina Šparovec, Ljubeljska 23, 61000 Lj.; Marija Težak, Selo 10, 63305 Vransko; Zdravko Vida-kovič, Kamnogiška 47, 61000 Lj.; Dušan Vodišek, Gradišče 18, 61000 Lj.; Marjeta Žibert, Glavarjeva 56, 61234 Mengeš; Djuraj Žizak, Mamolj 24, 61270 Litija.

Pravilen in natančen naslov nam spo-ročite pisno na naslov: ZPS TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, Center za sa-moupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko (061) 556-021, 558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje po tel. 558-341, interna 1316.

Posebno obvestilo ga velja za stano-vanske enote na Smrtnikovi ulici: za te potrebujemo tudi ŠTEVILKO STA-NOVANJA v stolpnici, sicer nam poštar časopis vrne.

gpm

PORUMENELA, A NIKOLI ZASTARELA — Oj, Triglav, moj dom — Čopov Joža in dva Litostrojčana na Kredarici pred 40 leti ob rojstvu Litostroja.

20 let je tega

Takrat je naše planinsko društvo pri-pravilo zares zanimiv izlet v neznano. Vodila sta ga predsednik Stane in pro-pagandist Tone. Česa vse se nista domi-lila, da bi bila pot čimbolj pestra in dan poln čim lepših doživetij! Izletniki so se z avtobusom pripeljali do Idrije, od tam zapeščili na Hlevniško planino iskati »gusarski zaklad«, popoldne pa pikniko-vali ob prigrizku in kopanju v bistri Beli.

Tega izleta sta se udeležila tudi zvesta društvena člana Filip in Ana Bele. Prav tisti dan je Ana praznovala svoj 60. rojstni dan. Bilo je imenitno slavlje in nanj sem se spomnil, ko je 14. julija Ana

spet praznovala — zdaj je za njo že osemdeset pomladi.

Ne samo zato, ker se spodobi, ampak ker planinci resnično čutimo, voščimo naši zvesti članici ob visokem jubileju vso srečo in dobro zdravje, da bi še na-prej s svojim smehom in dobro voljo pre-ganjala sivo čemernost in skrbela, da bo dan lepši in srce bolj veselo.

Naj ji rahlo upočasnjeni korak poživ-ljajo živi spomini na lepa planinska ro-manja, kakor je eno od njih bilo tudi tisto pred dvajsetimi leti.

ETO

STALIŠČA PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE H GRADIVU PROBLEMSKE KONFERENCE RS SZDL

Ekologija, energija, varčevanje

PZS podpira potrebo za sklic problemske konference na omenjeno temo in meni, da je treba energetske razvoj Slovenije obravnavati tudi:

- z vidika ohranjanja naravnega ravnovesja v naravi slovenske dežele, ki jo nekateri energetski in industrijski objekti z emisijami in imisijami, zlasti s kislim dežjem, na nekaterih področjih Slovenije naravnost uničujejo;
- z vidika dopustne ekološke obremenitve posameznih pokrajin Slovenije, ki je nasploh prostorsko majhna, zaje-ta v ozke doline, kotline z majhno prevetrenostjo;
- z vidika varstva gozdov in rastja, ki zadržuje erozijo, vlago, je rezervar vode, zaščita pred plazovi, značilen pejsaž naše dežele in turistični kapital;
- z vidika smotrne izrabe vodnega potenciala slovenskih rek — primerjalne metodologije z ostalimi vrednotami krajine ob vodotoku, ki so morda najbolj prednostne od hidroenergije.

Spričo stanja, v katerem smo, od ekološke ogroženo-sti okolja do gospodarske zadolženosti, je edino sprejem-ljiva varianta energetskega razvoja Slovenije VARIAN-TA C. To pomeni z isto količino primarne energije zagotavljati družbeni razvoj na podlagi varčevanja in boljšega izkoristka energije na enoto družbenega proizvoda.

Čeprav je družbeni razvoj najtesneje povezan z ener-getiko, razvoju energetike ne moramo in ne smemo žrtvo-vati slovenske narave, zdravega življenjskega okolja in zdravja ljudi.

Onesnaženost zraka se kaže tudi že v višjih legah Slovenije, kamor zahajajo planinci in ostali turisti, željni zdravja in sonca. Vsak dvajseti Slovenec je član planinske organizacije. PZS zato apelira, da se energetske razvoj Slovenije preverja in obravnava tudi z vidika zdravstvenih koristi oziroma ljudskega zdravja. Zato se izrekamo proti večjim energetskim kombinatom s preko 1000 megavati in proti večjim industrijskim potrošnikom električne ene-gije in vsem tistim načinom ogrevanja, ki puščajo v zrak velike količine SO₂ in onesnažujejo okolje.

Kot družbeni organizaciji, ki se ukvarja z varno in organizirano hojo v gore, s krepitvijo zdravja in kulture preko planinske in vzporednih dejavnosti, nam je mogo do tega, da bi Slovenija ostala lepa in zdrava:

- pred večjimi akumulacijami in zajezitvami na obrobju Triglavskega narodnega parka (Radovna itd.);
- pred odlagališči posebnih in zlasti še jedrskih odpad-kov (Pohorje—Mislinjski jarek),

- pred izrabo slapov v hidroenergetske namene, ker so slapovi zavarovana naravna dediščina,
- pred vsakimi posegi, ki lahko na kakršenkoli način škodljivo vplivajo na zdravje ljudi, zdravo življenjsko okolje, naravno ravnotežje in izgled krajine.

ZAVZEMAMO SE:

- za male elektrarne tam, kjer je možno izrabiti vodni padec tako, da se ohrani kolikor je mogoče v naravnem stanju,
- za izrabo sončne energije, kjer so ugodne terenske možnosti,
- za tak prenos električne energije, ki ne bo zahteval prevelikih posek za daljnovode,
- za dosledno spoštovanje zakonodaje, humanistični od-nos in smotno gospodarjenje z naravnimi bogastvi.
- Vzporedno s prizadevanji za uravnotežen energetske razvoj z naravnimi in ekonomskimi možnostmi Slovenije PZS opozarja, da je treba mnogo več storiti še za:
- ekološko osveščanje ljudi na splošni ravni, začenši s šolstvom,
- za točno, objektivno in pravočasno obveščanje obča-nov in delovnih ljudi o posegih v življenjsko okolje, a tudi o nesrečah z ekološkim rizikom,
- za take prostorske plane, v katerih bodo v vsem gor-skem svetu in ne le v narodnem parku proizvodni progra-mi uravnoteženi z varovalnimi in socialnimi funkcijami gozda in bo zagotovljen razvoj hribovskega prebivalstva in
- za tako gospodarjenje z zemljišči, gozdovi, vodotoki in varstvom pred zdravjem škodljivimi posledicami, ki na-stajajo v proizvodnji, porabi, prometu in energetiki, kar je za dobrine splošnega pomena in zavarovanja področja narave določeno v 102., 103. in 104. členu Ustave SR Slovenije.

Planinska zveza Slovenije bo z dokumentom Sloven-ski gorski svet, ki ga bo sprejela Skupščina PZS, dolgo-ročno načrtala dopustne dejavnosti v tem prostoru.

Zaradi emisij in imisij (kisli dež), ki izhajajo iz indu-strije in energetike in jih še ni uspela omejiti nobena doslej znana tehnologija ter pretijo izkazati slovensko naravo, menimo, da je za energerski razvoj Slovenije edino spre-jemljiva varianta C, zato jo podpiramo.

Predsednik PZS:
dr. Tone Strojín

Veselo razpoloženje med člani našega mešanega pevskega zbora že pred nastopom

Veličino pevskega tabora v Šentvidu pri Stični se težko pozabi

Člani Mešanega pevskega zbora Litostroj smo uspešno pevsko sezono 1986/1987 zaključili 21. junija na 18. taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Kljub težavam, s katerimi se dnevno srečujemo, ljubezen in volja do petja nista zamrli. Pevci smo ponosni, da smo člani tako velike družine, saj nas je na taboru sodelovalo 7.549, pa to zagotovo niso bili vsi, ki radi pojejo.

Letošnji pevski tabor je bil posvečen 50-letnici ustanovitve Komunistične partije Slovenije in obletnici rojstva Emila Adamiča, Cirila Preglja in Antona Foersterja. V spomin na te umetnike smo pevci zapeli njihove pesmi, dodali pa še pesmi Zorka Prelovca in venček slovenskih ljudskih pesmi, ki ga je prav za to prireditev pripravil Stane Peček. Uspešen povezovalac celotnega poteka prireditve je bil Radovan Gobec, po njegovih sledeh pa že uspešno nastopa njegov sin Mitja. Tako se prenaša ljubezen do petja in pevskega tabora.

Slavnostni govornik je bil Jože Smole, ki je še posebej poudaril vno prostovoljnega dela in veličasno moč ljubiteljske prizadevnosti, ki se odraža v tisočih urah dela. Prav to ljubiteljsko zaledje predstavlja v današnjem času različnih kriz resnično dragocenost. Poudaril je še, da so v svetu redki tako množični in kakovostni tabori pevskih zborov, kot je naš v Šentvidu.

Govornik Klavdij Koloini, predsednik slovenske pevske zveze, pa je v svojem govoru kritično ocenil položaj pevskih zborov v slovenskem kulturnem prostoru. Menil je, da bi spričo množičnosti morali na radiu in televiziji dejavnosti pevskih zborov posvetiti več pozornosti. Veliko naredijo pevci sami, vendar brez podpore tudi ne gre.

Pevski tabor je kljub muhastemu vremenu zelo lepo uspel in vsi pevci, ki so enkrat sodelovali na taboru, se znova vračajo. Zadovoljstvo, da sodeluješ na tako množični prireditvi, ti da moči in težave so pozabljene. Ostanjejo le lepi spomini in želja, da se prihodnje leto zopet snidemo.

M. Kreft

Jezikovni ostružki

Velikokrat slišimo ali celo beremo:

— Na nogometnem igrišču se je bil **OGORČEN** boj med predstavniki obeh moštev.

— Tekmovalci so se **OGORČENO** borili za prvo mesto.

Ogorčeno? Kako to, da so se ogorčeni borili za čim višjo uvrstitev? Ali jim je kdo storil kaj hudega? Nad čem so bili ogorčeni? Saj so vendar športniki, ki na igrišču vendar ne smejo biti **RAZDRAŽENI**, **RAZKAČENI**, **BESNI**, **JEZNI** na kaj (to so namreč vsebinski pomeni besede ogorčen — glej Slovenski pravopis, Slovar slovenskega knjižnega jezika). Jaz sem na primer lahko ogorčena, če je kdo namenoma storil kaj hudega, grdega, žaljivega. Recimo: ogorčeni smo, če vidimo, da kdo nemarno in nalašč pljuva na tla, ne pomaga starejšemu, je hudoben do šibkejšega itd.

V zgornjih dveh primerih pa ne gre za tak odnos športnikov, temveč bbi namesto ogorčen morali reči:

— Na nogometnem igrišču se je bil **OGNJEVIT**, **VNET**, **ŽIVAHEN** boj med predstavniki obeh moštev.

— Tekmovalci so se **ODLOČNO**, **ZAGRIZENO**... borili za prvo mesto.

Jaz pa bom **OGORČENA**, kadar bom spet videla ali šlišala to napačno besedno zvezo!!!

Vesna Tomec

Minilo je pol leta

(Nadaljevanje s 1. strani)

Seveda je nižji številki botroval tudi izredno znižan uvoz, ki pa bi lahko prispeval k precej večji finalizaciji posameznih blagovnih skupin, če bi prejeli manjkajoče uvozne materiale.

Polletni finančni rezultati zaostajajo za predvidevanji, saj bi morala biti mesečna razlika med prilivi in odlivi poleg pokritih materialnih in energetskih potreb najmanj 3,5 milijarde din, da bi pokrili še ostale obveznosti (bruto osebne dohodka, obresti, amortizacijo in zakonske obveznosti), vendar takih razmerij nismo dosegli.

Ob izpolnjevanju količinskih in vrednostnih načrtov pa nas zaskrbjuje tudi plan kadrov, saj se je začelo

število zaposlenih zmanjševati in se je iz stanja 31. 12. 1986 znižalo za 155 delavcev. Običajno se to število resda poveča predvsem v tretjem četrtletju, ko dobimo nove sodelavce iz naše SŠTS Franca Leskoška-Luke, vendar planiranih kadrov do konca leta nikakor ne bomo dosegli.

Drugo polletje bo zahtevalo še mnogo večje angažiranje vseh zaposlenih, ker bo potrebno izdelati še mnogo več kot v prvem polletju, saj se moramo izkopati iz likvidnostnih težav in izboljšati gospodarski položaj v delovni organizaciji ter pripraviti dobre osnove za plan leta 1988.

Henrik Bratkovič

Kdo smo

To je zgolj vprašanje v naslovu. Mi vemo, kdo smo; smo člani OO ZK TOZD MONT. V naši celici nas je dvaintrideset članov različne strukture, nekateri so zvesti organizaciji že 30 in več let. Kljub nenehnemu prizadevanju imamo zelo malo mlajših članov, saj smo zadnjega sprejeli v našo celico že leta 1980. Največ nas je delavcev iz neposredne proizvodnje, tistih, ki složno planiramo, izvajamo in zaključujemo posle tako v Jugoslaviji kot v svetu. Vsak izmed nas je ponosen, da je član organizacije ZKJ, organizacije, ki danes v teh težkih gospodarskih časih složno z našim vodstvom utira pot gospodarske rešitve. Tako smo tudi mi na naših sejah OO ZK vsakokrat kritično obravnavali trenutni položaj in iskali rešitve. Strinjamo se, da je edina rešitev v doslednem izvajanju programa, za katerega smo se odločili. To je pot, ki nas vodi in nas bo vodila v boljši jutri.

Toda mi kot člani OO ZK Litostroj TOZD MONT imamo svoj osnovni tovariški problem. Problem, ki ga ne moremo rešiti. To v nas tli in boli. Za kaj gre? Vsi redno plačujemo članarino — 1%, 2%, 2,5% oziroma 3% iz svojega osebnega dohodka. To niso majhna sredstva, to so sredstva, ki se odvajajo naprej po strukturi navzgor. Takšna je pač hierarhija. Naši OO ZK pa ne ostane niti toliko, da bi lahko s cvetom rdečega nageljna obdarili našega slavljenca ob jubileju ali pa se poslovi od našega zvestega in dolgoletnega tovariša. Ne bi rad primerjal ostalih društev in organizacij, toda mislim, da je naš član upravičeno lahko deležen skromne pozornosti od svojih sotovarišev. Sam sem tudi član naše organizacije ZK, zato mislim, da komunisti nismo samo avantgarda, ampak moramo biti nosilci napredka, dela in enaki drugim, ker smo pod temi pogoji lahko govorimo o resnični, odkriti in realni kritiki in samokritiki. Samokritike brez realnosti ni, in tako bo vse do tedaj, dokler bomo hote in ne hote zapirali oči pred to realnostjo. Mi, tovariši, moramo kljub naslovu tega članka vedeti, kdo smo, kaj smo in kaj hočemo. Mi si kot člani ZK ne smemo dovoliti, da odide naš tovariš od nas brez našega slovesa, našega cveta! Da sem kritičen: zadnji si je cvet plačal sam! Vsako drugo društvo in vsaka organizacija ima toliko osnovnih sredstev, da lahko pokrije te osnovne tovariške potrebe. Ne nazadnje bi bilo zelo primerno, da se pove tudi, kam gre vsa članarina.

Marjan Pihler

Tudi to je naš ših

• Oni dan je tako pihalo, da je F. G.-ja zaneslo tako daleč, da je namesto skozi vhod šel kar čez ograjo, samo da je prišel do bifeja. Po dveh urah je bil že tako obtežen s pijačo, da je bil prepričan, da ga ne bo več zaneslo. Pa je od vhoda do delavnice le toliko praznega prostora, da se je vratar zbal za njegovo zdravje. Kaj, če ga veter podre? Zato ga je za vsak primer obdržal pri sebi. Sodelavec mu je k vratarju prinesel obleko, odnesel pa prijavo za disciplinsko komisijo.

• Kako so nekateri srečni, ko že sedijo na avtobusu in pri sebi stiskajo kakšno stvar iz tovarne. Takrat si taki mislijo: »Lej, pa sem jih. Tudi njih se da prenetati!« Pa ni vedno tako. Tudi R. P.-ju ne bo pomagal nikakršen izgovor. Zadošten dokaz je garnitura orodja, ki se je znašla čisto po pomoti v njegovi delavnici, pa je litostrojska! Sedaj bo dragi R. P. poleg župnikov: »Bog vse vidi!« dodal še: »Vendar roka litostrojskega vratarja seže najdlje.«

• Prišli, videli in pogasili — bi lahko rekel, ko sem videl gasilce, kako so zdrveli do kadečega se kontejnerja za smeti pri sivi livarni. Med akcijo je nekdo izjavil: »Ti pumovci vsak teden za nalašč dvakrat zakurijo v tem kontejnerju.« Pa so jim sedaj gasilci vrnili. Imajo poln kontejner vode — in bo mir za pol leta!

Vseved

Komentarji

• Nekateri ljudje se obnašajo kot pralni praški. Zapišijo se, a umazanija ostane na dnu.

• Mnogo umazanega perila je prišlo iz čistih rok.

Pera Srečkovič

Ob izročitvi Voljčevega priznanja dr. Branku Vrčonu

(Foto: E. L.)

Priznanje v prave roke

19. maja so bile v okviru študijskega srečanja novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu na Otočcu podeljene Voljčeve nagrade in priznanja za dosežke na področju obveščanja v združenem delu za leto 1986.

Obenem s priznanji za preteklo leto so podelili tudi spominska Voljčeva priznanja tistim upokojenim novinarjem in organizatorjem obveščanja, ki so bistveno pripomogli k uveljavljanju sodobnih pogledov in pristopov k tej dejavnosti, ustreznega priznanja pa v času aktivnega dela niso prejeli.

Dr. Branko Vrčon, nekdanji urednik našega časopisa (letos je praznoval svoj 80. rojstni dan) je prejel Voljčevo spominsko priznanje za svoj prispevek k razvoju obveščanja v Litostroju.

Starejši Litostrojčani se ga še dobro spominjamo kot vodjo ekonomske propagande in glavnega urednika časopisa.

Ker se srečanja ni mogel udeležiti, sta mu priznanje na domu izročila Dušan Rebolj, vodja centra za razvijanje obveščanja v združenem delu, ki je obenem tudi član žirije za podelitev teh priznanj, in Peter Likar, nekdanji Litostrojčan, ki je bil najožji Vrčonov sodelavec v pionirskih letih tovarniškega obveščanja. Skupaj sta osnovala časopis LITOSTROJ in mu dala tako zunanjo in notranjo podobo, ki še do danes ni potrebovala bistvene prenovne ali spremembe koncepta.

Tudi Peter Likar je prejel Voljčevo priznanje za razvijanje obveščanja v združenem delu.

Obema iskreno čestitamo!

E. L.

Del razstave, ki je prikazoval izgradnjo Litostroja

(Foto: E. L.)

Občina Šiška je praznovala

22. junija so delovni ljudje in občani občine Ljubljana-Šiška praznovali svoj praznik. Tudi letos so se vrstile prireditve v počastitev občinskega praznika. Začele so se že 14. junija s slavnostnim zborom krajanov krajevne skupnosti Bukovica — Šinkov turn in se zaključila 26. junija z otvoritvijo računalniškega centra Iskra - Avtomatika. Vmes sta bili otvoritvi dveh slikarskih razstav, vrsta športnih tekmovanj, pred hotelom Ilirja so bili organizirani družabni Šišenski večeri, na gradu Goričane pa so priredili Glumaške večere. Osrednja prireditev je bila 25. junija popoldne, ko so na skupni seji vseh treh zborov skupščine občine podelili občinska priznanja.

Posebne pozornosti je bila vredna razstava z naslovom »Šiška v NOB, obdobju obnove in prve petletke«, ki je bila postavljena v Domu upokojencev na Keбетovi ulici. Vsebinsko razstava je predstavljala tema: revolucionar, delavec, ustvarjalec, človek, posnetki in dokumenti pa so bili izbrani z velikim občutkom za skladnost in mero. To je dajalo razstavi smiselno celoto in zaokroženost, k popolnosti razstave pa je pripomogel še primerno izbran prostor in tekoča prostorsko dovršena postavitev panojev. Za Litostrojčane so bili gotovo najzanimi-

vejši posnetki gradnje tovarne, starejši občani pa so lahko podoživljali najtežja obdobja svojega življenja. Mlajšim obiskovalcem pa naj bi obisk razstave pomenil spoznavanje naše zgodovine in njenih vrednot ter pridobivanje novih izkušenj v borbi za mir in napredek.

M. M.

